

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“**Cene inseratov:**Enostolpna petinast vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglasil v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
lemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Suženstvo v XX. veku.**

Društvo narodov ima na svojem programu tudi pobijanje suženstva. Ali obstoji dan-danes še kje suženstvo? se bo začudeno vprašal čitatelj. Nedavno je Društvo narodov obelodanilo poročilo, ki potrjuje to dejstvo. Na svetu žive še množice sužnjev, a trgovina z njimi se dela javno in skrivaj na vse načine. Z zakonom dovoljeno ne obstoja suženstvo v nobeni krščanski deželi več, razen v Abesiniji; toda tudi ta je pretečenega leta suženstvo odpravila. Tudi v večjih nekrščanskih državah je suženstvo odpravljeno, toda pripoznano je še v nekih azijskih, zlasti muslimanskih deželah, v Tibetu, Nepelu, Afganistanu, Hedžasu in drugih arabskih pokrajinah. Suženstvo je po koranu dovoljeno, zato ga je v muslimanskih deželah težko iztrebiti.

V Afriki, ki je danes skoro vsa v oblasti evropskih držav, ni suženstvo nikjer po zakonu priznano, vendar se v praksi povsod izvršuje in evropske oblasti so proti temu brez moči. Roparski pohodi kot nekdanj, cele racije trgovcev s sužnji po zamorskih vaseh, kjer so moške pobili, ženske in otroke pa odgnali seboj, so danes nemogoče razen v onih krajih Sahare, kjer žive plemena še popolnoma svobodna. Tudi Abesinci se na ta način radi preskrbujejo s cenenimi delovnimi močmi. Toda vojne med plemeni, kjer so premaganci postali sužnji zmagovalcev, pripadajo preteklosti.

Trgovina s sužnji pa cvete po mnogih muslimanskih deželah. V Hedžasu so kar javni semniji sužnjev z dovoljenjem oblasti, ki za vsakega prodanega sužnja pobirajo davek. Iz afriških zamorskih krajev dovajajo trgovci še danes veliko sužnjev v Arabijo. Romanja v Meko nudijo posebno ugodno priliko za vtihotapljanje mladih deklic do teh trgov. Tukaj se trgovina s sužnji in trgovina z dekleti vrši v popolnem sporazumu.

Društvo narodov je večkrat v težkem položaju, ker se namreč rado dogaja, da se sužnji, ki so na intervencijo evropskih konzulov dobili prostost, spet prostovoljno vračajo v sužnost, ker si niso mogli najti eksistence.

V nekih deželah obstoja posebna vrsta suženstva, zlasti v tropični Afriki. Tam sužnji niso lastnina svojega gospodarja, ampak podložniki njegove avtoritete. Oni imajo velike komplekse zemlje, ki jih obdelujejo, a del prihoda dajejo gospodarju. Razen tega mu opravljajo brezplačno tudi gotova dela. V novi Gvineji in na Borneu obstoja neka vrsta kuluka, kjer gospodarji zahtevajo od naroda, da jim dela brezplačno ob gotovih časih.

Društvo narodov uvideva silne težave pri pobijanju suženstva, ker ravno tiste države, kjer se suženstvo vrši na najbrutalnejši način, niso članice Društva, a v državah, ki pripadajo Društvu narodov, je suženstvo zvezano s takimi tradicijami, da bi mogla izprememba izzvati velike politične, socialne in gospodarske persekucije.

Seveda gre tu za suženstvo takorekoč v juridičnem pomenu: kjer človek ni svoja last, ampak gospodarja. Ono drugo suženstvo pa, kjer je človek pravno sam svoj, po postavah enakopraven, faktično pa prodan drugemu, kateremu mora opravljati težka dela skoro zastojni ali pa za plačo, ki ne zadostja niti za najnujnejše življenske potrebe — te vrste suženstvo ni problem, ki bi se z njim Društvo narodov pečalo. Ne mislimo ravno na evropsko ali ameriško delavstvo, ki ob gotovih konjunkturah lahko še precej zasluži, sicer pa živi nekako na meji eksistenčnega minimuma, pogostokrat pa pada pod to mejo in časih res ni dosti oddaljeno od pravega suženja. Ta proletarijat je vsaj organiziran. Je pa proletarijat in to ravno na azijskem in afriškem kontinentu, sestojec seveda iz nebeločev, ki je tudi pravno svoboden, faktično pa sužen v toliko, da je izpostavljen permanentnemu gladi in življenjske življenja. Tako a. pr. kitajski delavci, ki služijo večinoma po evropskih fabrikah v Šangaju, Hongkongu, Kantonu itd. Ali pa indski kuliji v južni Afriki. Sploh so zamorci večidel na ta način Evropecem zaslužnjaki — kot delovna živina, ki si zasluži ravno toliko, da ne pogine. Imamo pa takih sužnjev tudi še v Evropi dovolj: kolone v Italiji, deloma tudi še v Bosni, še nedavno na Irskem; pa še drugod v krščanski Evropi bi se dali zaslužiti taki »kužnji, večina poljedelci.

Politika počiva.

Belgrad, 16. septembra. (Izv.) Predpoldnem so z brzovlakom odpotovali v Zagreb ministri Gjurčić, Miša Trifunović, Velja Vučković, skupščinski predsednik Trifković in predsednik glavne kontrole Srečko Tesić, minister na razpoloženju Ljuba Jovanović, dr. Niko Perić in še nekaj narodnih poslancev. Iz Zagreba bodo nadaljevali vožnjo v Split in Cetinje, kjer bodo pričakovali kralja. Jutri zvečer bodo odpotovali preko Sarajeva demokratski poslanci, ki so bili izvoljeni v Črni gori in načelnik JDS Ljuba Davidović. V Sa-

rajevu se jim bo pridružil načelnik JMO dr. Mehmed Spaho in narodni poslanec dr. Šefkija Behmen. Tudi ti se bodo udeležili svečanosti.

Z današnjim dnem je nastopilo popolno mrtvilo v političnem življenju vsled odhoda, ki bo trajalo do 7. ali 8. oktobra, to je do povratka Pašića in ostalih članov vlade. Po končanih slovesnostih se bodo ministri vrnili v Belgrad. Kraljevi par pa se bo s svojim spremstvom odpeljal preko Sušaka v Zagreb, kjer bo ostal en dan, potem se povrne v Belgrad.

Radikali pretijo Pribečeviću z zakonom o zaščiti države.

Belgrad, 16. septembra. (Izv.) Poslednja številka »Političnega glasnika«, za katerim stoje vplivne politične in vojaške osebe, je prinesla pod naslovom »Zakon za samostojne demokrate« članek, ki je napravil v belgradskih političnih progih velik vtis. V tem članku se ostro prijemlje Pribečeviću, ki potuje skozi Bosno in Hercegovino ter Dalmacijo. Očita mu, da igra nevarno igro in da vzbuja plemenske strasti. V članku se trdi, da je Pribečevićeva politika prozorna. Ko ni mogel ostati več v vladi, ker je bil na Radičevu zahtevo vržen iz nje, je začel brezobzirno kampanjo proti RR.

Pribečević koplje po čustvih srbske plemenske tesnogradnosti, trudeč se, da bi srbske mase vstale proti sporazumu. Pribečeviću se more pripetiti, da bo moral končno oditi iz političnega pozorišča. Vlada bi mogla proti njemu sprejeti zakon, za katerega se je nekoč oglaševal. Država ne more dopustiti, da se dvigne drug separatizem, potem ko si ji je posrečilo uničiti prvega. Pribečević se nadeja pomoči ožjega kroga v radikalni stranki. Toda se bo prevaral. Njegove zveze s temi ljudmi morejo biti povod, da bi se načelniku SDS kar v najkrajšem času posekale noge.

Pašić dobre volje.

Belgrad, 16. sept. (Izv.) Posebni dopisnik belgradskega »Vremena« je poslal iz Evians les Bains poročilo, da je 14. septembra Pašić odpotoval v Monte Carlo. Pred odhodom je bil dobro razpoložen. V šali je izjavil, meroč na svoje zdravje: »Eno skrb še imam, da oženim prestolonaslednika, potem se bom pa poslovil od dela.«

Odredbe ob spominskih slavnostih Njegoša.

Belgrad, 16. sept. (Izv.) Prosvedno ministristvo je izdalo naredbo, da se vse šole v Črni gori zapro do 25. septembra radi slovesnosti ob priliki prenosa kosti Petroviča Njegoša. Pri tej priliki pripravlja ministristvo za pravosodje ukaz o pomiloščenju gotovih političnih kaznjencev v Črni gori.

Hrvatski federalisti.

Zagreb, 16. septembra. (Izv.) Vaš dopisnik se je pogovarjal z odličnim članom federalistične zveze. Ta je izjavil, da je federalistična zveza podlaga za posebno politično formacijo, v katero lahko vstopijo vsi, ki so federalisti. Vprašanje oblike države ostane odprto.

Zagreb, 16. septembra. (Izv.) Jutrišnja »Republikanska Svoboda« objavlja več člankov, napisanih od kmetov na naslov Stjepana Radiča, kateremu očitajo jako hude stvari z izrazi, ki jih je težko ponoviti.

Osebnosti iz Belgrada.

Belgrad, 16. septembra. (Izv.) Predpoldne sta dospela v Belgrad narodna poslanca Franc Smodaj in Franc Kremžar. Prišla sta, da intervenirata radi raznih potreb njihovih volivnih okrožij. Nocoj sta odpotovala nazaj v Ljubljano. Narodni poslanec JMO, bivši minister za zunanjo politiko dr. Behmen se mudi v Belgradu. Predpoldne je obiskal načelnika demokratske stranke Davidoviča in nekatere druge člane JDS. Obvestil je Davidoviča in ostale o sklepih in delu JMO in razložil resolucije, ki so bile sprejete na nedeljskem sestanku.

NOVA ŠOLSKA NAREDBA

Belgrad, 16. sept. (Izv.) Prosvedno ministristvo je izdalo naredbo o sistemu poučevanja na srednjih šolah. Ta naredba bo veljala, dokler ne bo izdan zakon o srednjih šolah.

Upati je, da bo Društvo narodov, čim se okrepi in postane res forum za vse javne zadeve izomikanega sveta, tudi ta problem v vsej svoji obsežnosti vzelo v pretres in postalo tudi institucija socialnopolitičnega značaja in pomena.

Konferenca za mednarodno zasebno pravo.

Belgrad, 16. sept. (Izv.) 12. oktobra se vrši v Haagu konferenca za mednarodno zasebno pravo. Ta konferenca bo po vojski prva. Pred vojsko je že bilo nekaj takih konferenc, v katerih je bilo sklenjenih več dogovorov. Ti dogovori imajo obvezno moč za države, katere so jih podpisale. Teh prejšnjih konferenc pa se ni udeležila naša država. Sedaj pa je objavljena tudi naša država in vlada je sklenila, da pošlje delegata na to konferenco. Določen je bivši pravosodni minister Niko Perić, ki bo odpotoval v Haag po vrnitvi iz Cetinja.

POMOČ INDUSTRIJALCEM.

Belgrad, 16. sept. (Izv.) V ministristvu za trgovino izdelujejo nov pravilnik o zaščiti domače industrije in o pomoči gospodarsko šibkejšim industrijalcem.

Čičerin na potovanju.

Varšava, 16. septembra. (Izv.) Čičerin obišče dne 19. t. m. Varšavo. Njegov prihod tolmačijo z željo ruske vlade, naj bi poljski minister vnanjih zadev posredoval med rusko in francosko vlado v sporu, ki je zopet nastal med Francijo in Rusijo glede priznanja predvojnih francoskih dolgov od strani Rusije.

Zeneva, 16. septembra. (Izv.) Švicarski listi poročajo, da pride Čičerin v kratkem v Zenevo, kjer bo inkognito prisostvoval sejam Društva narodov. Iz Švice pojde Čičerin v neko kopališče v Avstriji. Z druge strani poročajo, da odpotuje Čičerin iz Varšave naravnost v Berlin, kjer bi se sestal z dr. Stresemannom. To poročilo pa Nemci dementirajo.

Komunizem v Angliji.

London, 16. septembra. (Izv.) Sir Robert Horne je rekel na nekem shodu v Glasgou, da je kongres »Trade-unions« v Scarborough dokazal, da je dobil komunizem na angleško delavstvo veliko privlačno moč. V svojem govoru je pozival vse ljudi, katerim je kaj ležeče na ohranitvi domačega mira, da se zedinijo proti skupni nevarnosti.

Mac Donald pa je dolžil v svojem govoru v Stockportu konservativno vlado, da ona sama krepi in pospešuje komunizem. Če bo konservativna vlada dolgo ostala na krmilu, bo revolucija neizogibna.

London, 16. septembra. (Izv.) V Islingtonu je prišlo do hudega spopada med angleškimi fašisti in komunisti. Več oseb je bilo težko ranjenih.

Poravnajte naročnino!**Protest Ljubljane.**

Po govoru dr. Stanovnika na shodu ljubljanskih volivcev 13. t. m. v Unionu je predsednik g. Jeglič podal besedo gospodu narodnemu poslancu Francu Kremžarju, da govori o davčnem vijaku.

GOVOR NARODNEGA POSLANCA FRANCA KREMŽARJA.

Govornik uvodoma povdarja načela zdravje in nezdave finančne politike sploh in preide na razmere, ki pri nas vladajo.

V parlamentu — nadaljuje govornik — na shodih, v časopisju smo poudarjali, da je nemogoče, da bi zmoglo ljudstvo toliko bremena. Tako n. pr. smo, kakor je te dni bilo navedeno v časopisih, plačali 130 milijonov od vsote 700 milijonov, ki je bila v teku pol leta plačana v celi državi na direktnih davkih, plačali smo torej eno petino. Je pa prebivalstva v naši pokrajini le ena desetina! Dvakrat preveč smo obremenjeni. (Res je!)

Neprimerno večje pa so posredne dajatve. Ti davki znašajo v naši državi 9 desetin vseh državnih dohodkov. Pri nas pride na vsakega živega človeka na glavo na leto okrog 10.000 kron davka. To se pravi, ako bi finančna uprava pobirala na celim ozemlju naše države tako visoke davke, kakor pri nas, bi znašali državni dohodki blizu do 35 milijard Din. Skoro trikrat več bi imela država dohodkov, ako bi se povsod izterjevali davki s tako strogostjo, kakor pri nas. To je izračunano na podlagi uradnih števil.

Prišlo je do tega, da je ljudstvo pri nas tako izmognano, da poje na deželi našemu kmetu boben. Isto je v Ljubljani. V mestu je ljudi, ki ne vedo, kaj bodo dali jutru v usta. Koliko je brezposelnih v industriji! In to ravno vsled te finančne politike!

Na Angleškem imajo fond vesti. Kdor misli, da je premalo plačal davkov in ga vest peče, potem lahko tajno pošlje znesek, katerega misli, da je premalo plačal, v ta fond. Ta fond je ogromen, ker ljudje zaupajo državi in država ljudem; zato, ker je tam vest doma, davčna morala! Državlani dajo državi prostovoljno, kar ji gre, če vidijo, da so ji prej premalo plačali. Tak fond bi bil potreben tudi pri nas, ampak za finančno ministristvo, da bi tam zbralo vse, kar se je preveč odtrgalo ljudstvu. (Ploskanje.) Koliko je vlada dolžna upokojencem (Skandal!), drž. nameščencem, invalidom, cestnim odborom, kulturnim institucijam! Ta fond vesti k nam nazaj! (Viharno pritrditve.)

Vsled prevelike obremenitve raste draginja, raste brezposelnost. Naš državni fiskus se hvali s politiko prihrankov. Če kaka tovarna odda državi za 8 milijonov blaga, eraj pa ga ji ne plača, pravijo, da je to prihranek (Veseloš.) Če se uradnikom ne da zakonite določena višja plača, če se ne izplača za poljsko katastrofo določena majhna podpora, pravijo, da je erar to prihranek! S tem se eraj hvali, je pa to nam dolžan. (Tako je!)

Da bo še bolj pritisnil, je naš fiskus uvedel nove davke na ročno delo. Kako strogo se bo ta davek izterjeval pri nas, to si lahko mislimo. Procent preveč plačanih davkov bo še zrasel.

Z novo carinsko tarifo je zlasti industrija v Sloveniji, kjer je najbolj razvita, v nevarnosti, da propade in da se tovarne zapro. Mi bi se ne potegovali za industrijo, ko bi ne bilo ž njo zvezana eksistenca stotisočev, ki so navezani na uspeh ali neuspeh industrije v Sloveniji. To sistematično zapostavljanje industrije pomeni gospodarsko propast ljudstva v naši pokrajini. Železarna na Jesenicah bo morala obrat najbrže ustaviti. Nevarnost je, da bo morala obrat popolnoma ustaviti, ker je uvoz starega železa s carino tako obremenjen, da ga ne more kupovati. Železna ruda iz Varšave pa je predraga vsled železniških tarifov, da bi mogle tovarne konkurirati. Če se to zgodi, bo brez kruha zopet deset tisoč naših ljudi.

Naše železniške tarife so tako prirejene, da pride n. pr. tekstilno blago iz Tržiča v Varšavo ceneje, kakor v Sarajevo, italijansko blago preko Adrije, Dalmacije in Hercegovine v Sarajevo ceneje, kot izdelki industrije iz Slovenije. Mi lažje prodajamo svoje verige na Poljsko kot v Bosno, ker je vožnja do Varšave cenejša kot do Sarajeva. V Dalmaciji se cement ne splača izdelovati. Cenejši je rudo prodajati v Italijo, kjer jo predelajo v cement, in tisti cement pride iz Italije k nam ceneje, kakor da bi bil napravljen v Dalmaciji. To so

modrosti naše finančne politike. Vsega tega je kriv celoten sistem, pod katerim mi največ trpimo. To je sistem, ki nas hoče na ta način ukloniti, da bi se mu popolnoma udali in postali vojni orodje. (klici: Nikdar!)

Ko bi bili v takih trenutkih, ko gre za naše življenjske gospodarske interese vsi enotni, potem bi morala vlada naš glas pač upoštevati. Toda vedno, kadarkoli smo se postavili krivicam po robu, se je našlo dvojje troje ljudi, ki so napravili ekstraturo v vlado. (Ogorčenje.) Doživeli smo, da so se vsa davčna bremena zakonila z glasovi poslancev iz Slovenije (Ogorčenje.), kakor se je tudi centralizem sklenil s pomočjo slovenskih glasov!

Nekdaj je veljalo geslo: »Najlepša državljanska dolžnost je molčati!« Pri našem režimu velja še danes: »Najlepša državljanska dolžnost je molčati in plačevati!« Mi pa ne bomo molčali. Pred vso javnostjo iznašamo krivice, ki se nam od tega režima prizadevajo in kličemo: Zgodovina in narod vas bo obtožila. (Tako je! Burno odobravanje.)

Po govoru poslanca Kremžarja se je protestni shod, ki je dal krepkega izraza veliki nejevolji ljubljanskega prebivalstva nad obstoječimi razmerami, zaključil.

Caillaux na potu v Ameriko.

Pariz, 16. septembra. (Izv.) Finančni minister Caillaux je danes odpotoval s finančnimi strokovnjaki v Ameriko, da uredi vprašanje francoskih vojnih dolgov. Finančno ministrstvo odločno zanika trditve, da bo Caillaux ponudil Ameriki nekaj francoskih kolonij, če Amerika ne odpiše del dolga. Caillaux se bo trudil tudi v Ameriki kakor se je v Londonu, da izposluje čim ugodnejše plačilne pogoje.

FRANCOSKI NAUČNI MINISTER V BERLINU.

Berlin, 16. septembra. (Izv.) Francoski naučni minister de Monzie se je na svojem potu v Kodanj ustavil tudi v Berlinu in je obiskal pruskega naučnega ministra. To je prvi obisk člana francoske vlade v Berlinu po vojni. Na vprašanje, kaj je pravzaprav cilj njegovega pota v Berlin, je de Monzie odgovoril: »Naš največji sociolog Saint-Simons je rekel, da mora na mesto Aleksandra stopiti Arhimed. Mi želimo, da Arhimed pomaga Talleyrandu. Mi želimo mednarodno sodelovanje intelektualcev.«

NEMŠKA VOJNA ODŠKODNINA.

Berlin, 16. septembra. (Izv.) Nemška vlada je vplačala pri državni banki 30 milijonov zlatih mark, ki zapadajo po Dawesovem načrtu 15. septembra.

Italija in varnostna pogodba.

Zeneva, 16. septembra. (Izv.) Italijanski delegat Grandi se je danes pogovarjal s Scialoj o udeležbi Italije na pogajanjih za varnostno pogodbo. Po navodilih sodeč, ki jih je Grandi dobil iz Rima, se bo Italija pogajanj udeležila, brez ozira na kraj, kjer se bodo pogajali.

Rim, 16. septembra. (Izv.) Ni še gotovo, če se Mussolini udeleži osebno pogajanj o varnostni pogodbi ali ne.

Rim, 16. septembra. (Izv.) O pogajanjih za varnostno pogodbo piše »Messagero«, da bo Italija stala pri teh pogajanjih bolj v ozadju, ker se gre za posebne italijanske interese. Konference, na kateri se bo obravnavalo vprašanje Brennerja in vzhodnih mej, se Italija ne bo udeležila.

Boji v Maroku.

Pariz, 16. septembra. (Izv.) Položaj n. bojišču je miren in vojaške operacije so se ustavile. Načrt ofenzive so morali v zadnjih dneh nekoliko izpremeniti. Nadaljevanje ofenzive pričakujejo v par dneh. Abd-el-Krim zbira svoje čete. Gotovo je, da morajo biti Francozi in Španci pripravljeni na zimsko vojno, ker je odločitev pred začetkom deževnega vremena nemogoča. Končna odločitev bo padla šele na spomlad.

London, 16. septembra. (Izv.) »Times« poroča iz Tangerja, da je položaj španskih čet, ki so se izkrcale v Alhucemasu, jako resen. Posebno je otežkočen dovoz vode in hrane, ker Rifani neprestano obstreljujejo španske ladje. Prejšnje optimistično razpoloženje se je umaknilo resnim skrbem.

ODKOD DOBIVA ABD-EL-KRIM OROŽJE?

Kreta, 16. sept. (Radiotelegram preko Avale.) Iz zanesljivih virov se izve, da so na Kreti odkrili velike zaloge orožja in vojaškega materiala, iz katere se je pošiljalo orožje Abd-el-Krimu. Ta trgovina je v rokah ljudi, ki so pomagali Nemcem v svetovni vojni proti zaveznikom. Storili so se najenergičnejši koraki, da se vsako nadaljnje pošiljanje orožja prepreči. Vsa odkritja se drže v največji tajnosti.

Boji v Siriji.

Pariz, 16. septembra. (Izv.) Močan oddelek Arabcev, ki se je pridružil upornim Druzom, je napadel oklopni poštni avtomobil, ki je vozil več odličnih potnikov v Damask. Razvil se je 1 uro trajajoč boj. Ranjenih je več francoskih in angleških potnikov in 14 napadalcev.

Nemiri v Mosulu.

Zeneva, 16. septembra. (Izv.) Angleški uradni krogi poročajo, da so Turki severno od Mosula zasedli več kristjanskih vasi in prebivalce prepeljali v Turčijo. Angleška delegacija je dogodek prijavila Društvu narodov. Bagdad, 16. septembra. (Izv.) Iz angleških virov poročajo, da so Turki odpeljali iz okrožja Bojadi na meji Iraka nad 8000 ljudi. Nekaterim pa se je posrečilo uiti v Irak. Boje se, da ne bi Turki odpeljanih kristjanov pomorili.

DRŽAVNOZBORSKE VOLITVE NA ČESKEM.

Praga, 16. septembra. (Izv.) Volitve v češki parlament se bodo vršile 15. ali 22. novembra.

IZGNANI KOMUNISTI.

Pariz, 16. septembra. (Izv.) Pariška policija je izgnala 13 komunistov, ki pripadajo različnim narodnostim.

Politične vesti.

Kapitulacija. »Narodni Dnevnik« je napisal članek, ki nosi naslov »Kapitulacija«. Kot režimski list se »Narodni Dnevnik« seveda mora zavzemati za g. Radića in njegovo politiko. Na njegove pogrešne argumente, ki jih je napisal v obrambo Radićeve kapitulacije, danes ne bomo odgovarjali. Stvar postaja sama po sebi jasna in se bo jasnila vsak dan bolj in bo postala po nedolgem času vsakemu, tudi najbolj vnetemu pristašu »sporazuma«, popolnoma jasna. To je drugo vprašanje, o katerem danes, kakor rečeno, ne bomo govorili. Dovolili bi se pa vprašati gospodo okoli »Narodnega Dnevnika«, naj bo v nekem drugem vprašanju malo bolj jasna in naj malo bolj odkrito govori. »Narodni Dnevnik« piše v omenjenem članku tudi sledeče: »Tudi če bi SLS kapitulirala, smatramo kapitulacijo pred srbskim narodom za neprimerno manj težko, ko pa kapitulacijo pred Trboveljsko premočkopno družbo. Ni za narod važno, katera gelsa izpoveduje kaka stranka, temveč kako jih izvaja.« Naj nam »Narodni Dnevnik« vendar pove, kdo je pred Trboveljsko družbo kapituliral, kdaj in kje? Pa tudi, zakaj? Mi ljubimo jasnost in bi silno želeli, da postane gospoda okoli »Narodnega Dnevnika« odkrita in pove brez ovinkov vse, kar ve in zna. Mi moramo že odkrito priznati, da ovinkov in ovinkarskih namigavanj prav nič ne ljubimo. Mi se moremo jasno in odkrito šele potem izjaviti, če izvem za bistvo kapitulacije in pa za tistega, ki je kapituliral, in za vzroke, zakaj je kapituliral. Če je kapitulacija celega naroda v primeri s kapitulacijo, ki jo je nekdo v slučaju Trboveljske zagrešil, neznatna lapalija, potem gre sigurno za izredno važne stvari. In za te stvari ve, vsaj če sodimo po bistvu članka v »Narodnem Dnevniku«, samo on sam, nikakor pa ne slovenska javnost. Ne bi bilo fair, če se ne bi to vprašanje vestransko in stvarno razjasnilo. Mi bi le želeli, da bi zvedeli, za čisto konkretna in dokazana dejstva. Če bomo za to zvedeli, — in ne moremo si misliti, da »Narodni Dnevnik« v tej stvari nam in slovenski javnosti ne bi hotel ustreči — potem bomo tudi morda prvo kapitulacijo milejše sodili in jo vsaj iz katerega koli vzroka skušali opravičevati. Če narod kapitulira, je to brez dvoma važna in usodopolna stvar. Če je ta druga še usodopolnejša, no, potem ima slovenski narod vso pravico, da zve za potoke, vzroke in cilje kapitulacije in pa za tistega nesrečnega, ki je med nami to zagrešil. Mi pričakujemo...

Poglavje o davkih. »Narodni Dnevnik« piše glede davkov sledeče: »Kar se tiče davkov, je očitak (namreč da je ostalo vse pri starem) tako zgrešen, kakor je bil svoječasno zgrešen očitak Davidovičevi vladi. V enem mesecu se take stvari ne dajo izpremeniti.« — Stvar je, oprostite, pa že nekoliko drugačna. G. Pucelj, vnet pristaš politike »Narodnega Dnevnika«, bo pač to razliko lahko pojasnil. Stalen očitak G. Pucelja slovenskim ministrom v Davidovičevi vladi je bil, češ, da niso davčnega bremena olajšali. In g. Pucelj je čisto dobro vedel, da Davidovičeva vlada ni prišla niti z dvanajstinami niti z budgetom pred skupščino. Ko je sploh prišla v oktobru pred skupščino, so jo nasilno izven skupščine vrgli. To je dejstvo, in sicer tako evidentno in tako neovrgljivo dejstvo, da o tem sploh nihče ne dvomi. Tega ne priznavajo samo politične veličine okoli gosp. Pucelja in njegovih zvestih. Kajti samo ti so na shodih in v agitaciji uporabljali temu nasprotno »šlagerje«. »Narodni Dnevnik« kakor tudi njegovo politično ozadje pa prav dobro vedo, da so bile pod sedanjo radikalno-radičevsko — in če hočete — republikansko-samostojnih kmetijev vlado — izglasovane dvanajstine. Takrat je bilo dovolj priložnosti za vlado in njene stranke, da popravijo davčne krivice, če jim je sploh na tem, da se popravijo. Krivice so poznali, saj so proti njim v finančnem odboru, dokler so bili še v opoziciji, govorili in glasovali. Ko so prišli na vlado in je bila dana možnost, da vse te krivice — vsaj najhujše in najočividnejše — tudi dejansko popravijo, so pa na vse pozabili in glasovali za to, da ostane »vse pri starem«. Vidite, gospodje okoli »Narodnega Dnevnika«, v tem je ona velika razlika. Zato so pa vsi očitki v tem oziru proti sedanji vladi upravičeni, očitki proti Davidovičevi vladi so bili pa povsem neupravičeni in gola demagogija. Zakaj ne poveste torej te razlike in ne govorite odkrito in jasno?

Beleške.

Protestni shod SLS in govor g. dr. Stanovnika bi rad smešil neki nazadnjak v »Slov. Narodu« in vprašuje dr. Stanovnika, ki je zahteval iz principielnega stališča upostavitve avtonomije Ljubljane in razpis občinskih volitev, katero principielno stališče je tu mero-dajno: »ali stališče dr. Stanovnika kot ekspanzenta SLS, ki varuje strankarske interese SLS, ali pa objektivno stališče državne oblasti, ki mora že po svoji zapriseženi funkciji skrbeti za splošne koristi države in naroda. Če državna oblast do danes še ni razpisala občinskih volitev, ima za to svoje tehtne razloge in mi verujemo prej v te tehtne razloge, kakor pa v natolcevanje klerikalnih agitatorjev, ki si ne znajo pomagati drugače, kakor s frazami principielnih stališč. — To, kar je »Slov. Narod« tu zapisal, je naziranje najtemnejšega reakcionarstva in absolutizma. Oblast nad vse! Oblast je vrhovni zakon; oblast je nezmotljiva in nepogrešljiva; kar oblast stori, vse prav stori. Živio oblast! Mi smo že enkrat vprašali »Slov. Narod«: Če ima o vsem odločati samo oblast in če ima povsod govoriti samo oblast, čemu potem ustava, parlament, javno mnenje, državljanske pravice itd. in čemu časopisje in čemu potem on sam — »Slov. Narod«? Čemu potem sploh ljubljanski občinski svet in občinski statut? Čemu končno sploh župan v Ljubljani? Tako torej sodi o avtonomiji Ljubljane glasilo SDS! Ljubljanci mu bodo zato gotovo hvaležni.

Katoliški vestnik.

III. POLJSKI KATOLIŠKI KONGRES.

12. t. m. se je zaključil s zahvalno mašo v stolnici III. poljski katoliški kongres v Mlavi. Knez prelat Pieski je pozval navzoče na delo za širjenje misijonov, katerih število na Poljskem ne odgovarja njih zgodovinski za-služni preteklosti. Francoska prednjač v misijonem delovanju vsem katoliškim deželam, Poljska pa je šele na 17. mestu. — Grof Michael Sobanski je poudaril nujnost izpremembe državne ustave, ki ne temelji na božji resnici. Gospa Sabina Wasilewska, nadzornica Rdečega križa, je predložila vilarno sprejeto ob-ljubo, naj deluje vsaka katoliška žena in mati za uresničenje katoliške morale v zasebnem in javnem življenju. Kongres je izjavil, da se bodo borili poljski katoliki za versko vzgojo in moralno nadzorstvo v šoli in po šoli. Poljsko občinstvo naj podpira katoliški tisk in društva, da izkaže najboljšo službo domovini. — Po seji se je vršil ljudski tabor na trgu pred stolnico, kamor je odkorakalo 200 konjenikov z zastavami, ognjegešci, Sokoli, strelci, mestni rokodelci in kmetje. Na taboru sta govorila nadškofa Nowowiejski in Szela-žek. Oblasti in policija so šli kongresu v vsem na roko in vladal je vzoren red.

Prehod v katolištvo. »Gazeta Poranna« poroča iz Vilne, da je tam prestopil v katolištvo arhimandrit (opat) Filip Markov obenem z vsemi menihi svojega samostana. Arhimandrit Filip je živil veliko čast pri pravoslav-nem prebivalstvu kot govornik in neustrašen propovednik v času bolševičkih nasilstev.

Knjige in revije.

Prva pomoč. Spisal mestni fizik in šefzdravnik rešilne postaje v Ljubljani. S 40 slikami. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena Din 32. — Človeka preganja sto in sto nesreč na dan in podležo lahko smrti, če si ne zna pomagati. Mnogi ljudi lahko rešimo smrti, če jim pravočasno pri-skočimo na pomoč in če jim znamo pomagati. V to svrhu je spisal dr. Rus knjigo »Prva pomoč«. Knjiga je velikega pomena za pouk mladine v šoli, za poljudna predavanja, ki jih lahko vsakdo na-pravi na podlagi te knjige, za ljudske in šolar-ske knjižnice, ker je knjiga napisana tako poljud-no, da je vsakomur razumljiva. V vseh slučajih nesreče nam pove dr. Rus, kako se jih obvaruje-mo in kako je postopati s takimi ljudmi. Knjiga je opremljena s slikami, iz katerih je razvidno tudi na slikah, kako je postopati v posameznih slučajih.

Turistika in sport.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Savac« v Ljubljani priredi dne 20. septembra cestno dirko na progi Šiška—Kranj—Tržič in obratno, zdru-ženo s srečanjem. Start in cilj pri 2 km. Spored: Popoldan ob 1 zbirališče na Sv. Jakoba trgu in pohod skozi mesto z godbo v Šiško k startu. Kolesarsko društvo »Zarja« v Zg. Kašlju priredi izlet k tej dirki. Ob 2: 1. Glavna dirka s težkimi kolesi, prvo darilo dirkalno dvokolo in druga krasna darila. 2. Damska dirka. 3. Invalidska dirka v dveh skupinah. 4. Dirka v vrelah s kolesom. — Ob pol šestih žrebanje srečk: 1. dobitek moško dirkalno kolo, 2. dobitke otroški luksuzni voziček, 3. do-bitek srebrna ura z verižico. Razdelitev daril zma-govalcem. Obenem se naznanja vsem dirkačem, da se zaključijo prijave za dirko v soboto popoldne. Prijave se sprejemajo v društveni pisarni na Kar-lovski cesti 4. Istotam so razstavljeni darila. — Dirka se vrši v vsakem vremenu. — Odber.

Po svetu.

AVTOMOBILNA NESREČA V ŠVICI.

Kletsch, 16. sept. (Izv.) Okrog treh po-poldne se je pripetila na Furka cesti blizu hotela Belvedere velika avtomobilska nesre-ča. Tovorni avtomobil s 5 osebami, kateri je privozil iz Chura, se je prevrnil 100 m glo-boko in se popolnoma razbil. Izmed potnikov se je Lichtenham iz Arosa rešil s tem, da je pravočasno skočil iz avta. Gospa Lichtenham, gospod in gospa dr. Grob iz Chura in dr. Kört-ner iz Chura so padli z avtom v globino in se ubili. Iz Kletscha je prišel vojaški zdravnik Andermatt, ki je pa mogel ugotoviti samo smrt vseh ponesrečenec.

BREZPOSELNOST V ANGLIJI.

London, 16. septembra. (Izv.) Število brez-poselnih v Angliji znaša 1,345.000 oseb, okoli 8000 manj kakor pretekli teden.

STRAJK V BOMBAYU.

Bombay, 16. septembra. (Izv.) 30.000 pre-dilniških delavcev je začelo štrajkat, ker so jim znižali mezde.

KOMPONIST LEO FALL UMRL.

Dunaj, 16. septembra. (Izv.) Znani skla-datelj operet Leo Fall je danes umrl.

SV. HELENA.

Angleški prestolonaslednik je obiskal Sv. Heleno na potovanju iz Južne Afrike v Južno Ameriko in angleški listi zdaj popisuje zgodovinski otok. Prebivalstvo šteje tri tisoč duš. Edino mesto Jamestown naredi vtiš pristno angleškega zaspanega mesteca. Angleška vojska je zastopana po 14 vojaki. L. 1914 je poginila Napoleonova papiga, ki je znala reči: »Ubogi Napoleon«. Zdal je edini živeči sodobnik velikega cesarja orjaška želva na gubernatorjevem vrtu. Njena starost je doka-zana z dokumenti. Longwood, rumena hiša, kjer je umrl Napoleon, je sedaj lastnina fran-coske republike. Tam biva poseben zastopnik Francoske kot varuh hiše. Dva francoska pod-častnika pa se vrstita na straži, da izkazujejo to čast najvišjemu francoskemu vojskovodju vseh časov. Ali je že obiskal kak Slovenec smrti kraj onega ki je rekel: »Mirja, vstani!«?

200 letnica ruske akademije. Sovjetska vlada je poklonila vsem inozemskim udele-žencem slavnosti brezplačne železniške vozov-nice, ki veljajo do 1. oktobra. Učenci si bodo ogledali Rusijo. Prof. Murko o hoče obiskati Kijev in Moskvo.

Koliko potrosijo Amerikanci v Parizu? Neki statistik je izračunal, da izdajo Ameri-kanci, ki prihajajo zlasti v poletnih mesecih v velikem številu v Francijo, dnevno 5 miljo-nov dolarjev za nakup svojih potrebščin. Samo v Parizu potrosijo 3 do 3 in pol milijona dolarjev dnevno. Vsi tujci pa, ki prihajajo v Francijo v mesecih julij, avgust in september, puste v deželi ogromno svoto 500 milijonov dolarjev.

7 centov težak meteor je prinesel seboj danski učenjak Knut Rasmussen iz Gren-landije. Meteor bodo razstavili v muzeju v Kodanju.

Največji aeroplan na svetu. Te dni so do-gotovili v Angliji največji aeroplan na svetu. Je tako velik, da ima kabine, ki so nekake male restavracije. Ker so poskusni poleti do-bro izpadli, bo začel z rednimi vožnjami. Vo-zil bo potnik med Evropo in Londonom. V aeroplanu je prostora za 50 ljudi. Kabine se kurjene z električnim tokom.

Rafaelova Madona na Uralu. Ravnatelj drž. restavracijskega urada prof. Grabar je odkril v Nižnem Tagilu izvirno Rafaelovo sli-ko — Madono del Popolo — z umetniškovim podpisom. Dobro ohranjena slika je bila last-nina neke prijateljice carja Niklaja I., ki jo je pregnal l. 1840 na Ural.

Nič šterlingov za sovjetje! Anglo-sovjetska trgovina je nazadovala v avgustu za 60 od-stotkov, ker ne sprejema londonska državna banka nobene sovjetske menice, četudi pred-vidava plačilo tekom 30 dni. Zasebne banke so sledile primeru državne. Sovjetski poslanik v Londonu Rakovski je vložil protest pri vla-di. Čiherin je protestiral pri Hodgesonu, angleškem konzulu v Moskvi.

Najmanjša republika na svetu. Dosedaj so v šolah vobče učili, da je najmanjša republika na svetu San Marino. Vendar pa je še ena manjša država, in sicer otok Vavolara v Sredozemskem morju, kakih 20 km daleč od Sardinije. Otok je dolg 2 km in ima 55 pre-bivalcev. Svojo neodvisnost je dosegel leta 1836. Do l. 1882. je bil monarhija. Vladali so mu kralji iz rodbine Bartolioni. Po smrti kra-lja Pavla I. pa so se državljani odločili za republiko.

Norei. Najnovejšo glasbeno orodje jaz-zbande je žaga. Pri neki svečanosti v Parizu je komponist Wiener udarjal na žago s kladi-vom iz gumija in je spravil iz nje 13 različnih zvokov.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI.

RAZPIS GLEDALIŠKEGA ABONMAJA ZA SEZONO 1925—26.

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani raz-pisuje gledališki abonma za sezono 1925—26 in sicer za abonmaje A B C D E F. Vsak abonement dobi tekom sezone 1925—26, to je od 1. oktobra 1925 do konca junija 1926 po 20 dramskih in 20 opernih predstav. Abonma se plačuje v 8 zapored-nih mesečnih obrokih, prvi obrok na dan podpisa abonmaja v septembru, ostalih 7 obrovov pa v času od 1. do 5. vsakega meseca, to je od oktobra 1925 do vštvešči aprila 1926 pri gledališki blagajni. Cene za polno vplačani abonma so: Lože parter 8 obrovov po 465 Din, I. red 1—5 8 obrovov po 540 Din, 6—9 8 obrovov po 620 Din; balkonske lože obrok po 825 Din. Parterni sedeži v osmih plačilnih obrokih: I. vrsta po 135 Din, II.—IV. po 120 Din, V.—IX. po 115 Din, X.—XI. po 100 Din. Balkonski sedeži v osmih obrokih: I. vrsta po 110 Din, II. po 80 Din, III. po 75 Din. Gale-rija: I. vrsta po 55 Din, II.—III. po 45 Din, IV. in V. po 30 Din. Državni uradniki imajo na zgo-rjav navedene cene 25 odstotkov popusta in plaču-jejo obroke ravnotako v osmih mesečnih obrokih. — Priglasje za gledališki abonma sprejema gledali-ška uprava v veži dramskega gledališča in sicer od 9 do 12 in od 3 do 5 popoldne. Priglasji za abonma se zaključijo danes popoldne.

Dnevne novice.

Ljudski tabor. Dne 8. septembra t. l. se je vršil na Homecu na prijaznem hriščku pred Državnim domom veličasten ljudski tabor. Govorila sta poslanca Strcin in Zebot ter prof. dr. Rožič. Živahno odobravanje zbranega ljudstva je pričalo, da so naši poslanci na pravem potu. Naj vztrajajo, dokler ne pride zmaga. Sprejele so se sledeče resolucije: 1. Mnogoštevilni zborovalci, zbrani dne 8. septembra 1925 na ljudskem taboru na Homecu, so uverjeni, da je avtonomistična prireditev države edini pogoj za miren in srečen gospodarski razvoj vseh državljanov. — 2. Zborovalci izražajo popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu in njega načelniku g. dr. Korošcu ter pozivljajo načelnika in ves klub, da vztraja na začetni poti do zaželjenega uspeha. — 3. Zahtevamo, da smo enakopravni vsi državljani v pravicah in dolžnostih, zlasti zahtevamo, da se davki v vsej državi izenačijo ter tako odvalje velika, neznosljiva, krivična bremena, pod katerimi slovenski narod vidno propada. — 4. Katoličani in davkoplačevalci odločno odklanjamo sedanji načrt šolskega zakona, ker je nedemokratičen in ker nasprotuje pravi krščanski vzgoji naše mladine. — 5. Stjepan Radić je na Krškem polju, kakor so časopisi poročali, napadel slovensko duhovščino, ki je vedno stala na braniku za verske in moralne svetinje. S svojimi klevetami ne more vzeti slovenski nesebični duhovščini ugleda in vpliva, ker ji popolnoma zaupamo. Z ogorčenjem pa obsojamo njegovo obrekovanje.

Duhovniško plače. Sprejeli smo: Ne, da bi hotel pri merodajnih činiteljih vzbuditi sočutje! Ne bo pa škodovalo, da se širša javnost pouči z dejanskim položajem velikega števila duhovnikov po deželi. Bilo je menda meseca junija ali julija, takrat, ko so zlasti demokratski časniki svoje verne bralce pitali z neizmerim »povišanjem« duhovniških plač. V kupeju pridem v oddelek, kjer sta bila dva trgovca. Z enim od teh dveh sem bil znan, z drugim pa ne. Znani trgovec — večkratni milijonar z veletrgovino — me zaničljivo osvrkne: »Sedaj vam bo pa dobro, ko boste imeli povišane plače. 400 Din na mesec povišanja, to ni malenkost! Opozorim ga, da obstoji v tem draginska doklada na temeljno plačo, okoli 60 dinarjev. »No, pa to je vendar lepa plača!« pravi on. Na vprašanje: »Ali bi vi mogli živeti s to plačo?« me ljubeznivo zavrne: »Pa nimate toliko dela kot jaz!« Ker sem iz teh besed zagrizenost demokrata, ki mi je sicer hlinil prijaznost in sočutje, spoznal do gola njegovo oholost in omalovaževanje vsega duhovniškega dela, sem umolknil. Sem pa na župnijski z maloštevilnim prebivalstvom (okoli 400) nad 700 m višine. Do pošte in trgovine 1 in pol ure daleč. Na spoved k oddaljenim hišam poleti (redko) dobro 1 in pol samo tja, pozimi pa ne pride lahko tri ure tja. Spovedni poti so pa navadno ob slabem vremenu. Šole na teden štiri ure. Ker ni gospodarstva, je dobival poprej nadarbinar polno kongruo, t. j. 120 kron mesečno. Po prevratu se je plača vedno menjavala. Zadnjih par let je znašala 426—438 Din, kakor je pač bilo število dni v mesecu. Pobiljšek je obstojal v katehetski nagradi; te pa že eno leto nisem bil več deležen. Ker sem pa nanjo vedno računal, sem se zadovolžil pri nakupu najnujnejše obleke in obuvala, za nad 1000 Din. Ker upniki pritiskajo, sem razodel svoj kritični položaj gospodu velikemu županu s prošnjo za likvidacijo zapadlih katehetskih nagrad. Odgovora nisem postal deležen, katehetskih nagrad sedaj še tudi ne; pač pa sem prejel ta mesec plačo v znesku po šestdeset šest dinarjev in 70 par (66 Din 70 p)! Zima se bliža. Nimam ne zimске obleke, ne zimskega perila, ne zimskega obuvala. Zastonj mi tudi nihče ne more streči. »Jutro«, »Slovenski Narod«, »Domovina!« Pišite in vpijte na ves glas o duhovniških plačah!

Na Dvoru pri Žužemberku, kjer je bil razpuščen občinski svet in je pri ponovnih volitvah, kakor smo poročali, spel zmagala SLS, je bil 8. t. m. izvoljen ponovno za župana g. Franc Travnik, posestnik, Mačkovec 1. Ljudstvo povsod pri letošnjih ponovnih volitvah pokaže, da se ne da omajati, ampak vztraja v boju za svoje pravice.

Iz Most. Danes 17. septembra praznuje 55 letnico rojstva g. Josip Oražem, posestnik, trgovec, tovarnar in župan občine Moste. Jubilant je moč kremenitega značaja in neumoren delavec na političnem in gospodarskem polju. G. Oražem je že nad 13 let župan občine Moste, načelnik okr. cestnega odbora za ljubljansko okolico, načelnik zdravstvenega okrožja Ljubljana, predsednik kr. šolskega sveta itd. Pod njega spretnim gospodarstvom si je pridobila občina vodovod, novo osmerazredno šolo, električno omrežje, sedaj pa je v delu že novoprogredirana elektrarna, ki bo audila občanom dovolj in po ugodni ceni potrebno in dolgo zaželjeno razsvetljavo. Pri pomniti moramo, da je g. Oražem veliko storil tudi za ublažitev stanovanjske bede, saj je do sedaj zgradil že 46 stanovanjskih družinskih hišic za delavske in druge stanove. Bil je vedno odprtih rok za siromake in stalni podpornik dobrotelnih društev in korporacij. Hvaležni občani mu poklonimo za njegov jubilej neomajno zaupanje, spoštovanje in sijajno zmago ter ponovno izvolitev za župana pri sedanjih volitvah. Jubilantu pa kličemo še na mnoga leta!

Križe pri Trbiču. Odkar je bil bivši občinski odbor pod PP. vlado razpuščen, teče že osmi mesec h koncu. Zdaj se pa v nedeljo vendarle vrše težko pričakovane volitve, od katerih velika večina prebivalstva za trdno pričakuje, da bodo storile konec gerentstvu. Vloženih je 7 kandidatnih list. Samostojni demokratski so se skrili pod »občinsko-gospodarsko« firmo, pod katero upajo v zvezi s samostojneži na uspeh. Pravijo, da računajo z dvotretjinsko večino, toda to so prazne sanje. Večina našega delovnega ljudstva bo volila one može, ki so za avtonomijo občine, za socialni napredek delavstva in za ljudske pravice, gerentstva pa so vsi siti.

Iz Gradca pri Litiji. Celih 14 dni je bilo potrebno, da je prišel naš demokratski generalštab po polomu pri občinskih volitvah 30. avgusta k sapi ter je šele sedaj sporočil v »Jutro« urbi et orbi, da so dobili demokrate od 17 odbornikov cele 3. Tolazi se sedaj s tem, da kmetsko-delavska lista ni dobila absolutne večine. No, pomirjeni naj bodo, dobili so toliko odbornikov, da bo pri izvolitvi župana in svetovalcev ta večina merodajna in odločilna tako, da v starešinstvu naše hotiške občine ne bo nobenega samostojnega demokrata. Sicer pa so se naši naprednjaki po zaslužnem porazu zoper izid volitev pritožili na vel. župana, češ da ni bilo mnogo njihovih pristavev v volivnem imeniku vpisanih, ter da so nasprotno mnogi volili, ki niso več bivali v občini. Gospodje so se pač prepzono na to »pomnili. Ko je bil 14 dnevni reklamacijski rok, nobenega ni bilo od nikoder, da bi reklamiral, sedaj pa se tako izgovarjajo. Pa tudi reklamacija pri njihovih pristaveh bi jim ne bila prav nič pomagala, ker le srečnemu slučaju, da ni bilo druge vezanih list, se imajo zahvaliti da so tretjega odbornika dobili z zastankom 8 glasov. Pomagala jim ni tedenska agitacija ter stotine in stotine lepakov, katere so tresli po celi naši občini. Pri bitju pa moramo ponovno, da so se pri teh volitvah demokrate vezali z našimi narodnimi socialisti, medtem ko so si ti gospodje drugače vedno v lasih (v Zagorju so demokrate celo povročili, da je bila NSS lista razveljavljena). Kako se ne bi strinja program naših demokratov s »socialnim« programom narodnih socialistov, ki pravijo, da zastopajo koristi delavstva? Radovedni smo kdaj bo rešena pritožba, katere edini namen je, gerentovanje za par mesecev podaljati. Saj je že skrajni čas, da po gerentovanju vzame občinsko gospodarstvo v roke od ljudstva izvoljeno občinsko zastopstvo, ki daje edino pravilno jamstvo, da bo ustrezno težnjam večine občanov.

Jubilej slovenskega organista. Dne 17. septembra 1885 je nastopil službo organista in cerkvenika na Igu gospod Franc Miglič, ki je bil tisto leto z dobrim uspehom končal orglarsko šolo v Ljubljani pod Ant. Foersterjem. Rodil se je 17. marca 1855 in je vstopil v orglarsko šolo šele po opravljeni vojaški štiri in pol letni službi. Na svojem prvem službenem mestu je vztrajal do 3. julija 1905, skoraj polnih 20 let. Na Igu si je izbral za zvesto spremljevalko življenja Jerico Videnšek in se z njo poročil 21. januarja 1886. Dne 4. julija 1905 je nastopil službo pri Sv. Križu pri Litiji. Dvakrat dvajset let! Lepa doba, dolga doba! Ogromno tihega, požrtvovalnega dela hranijo v sebi ta leta. Tudi ni delo 40 letne organistovske službe brez velike kulturne važnosti za Slovence. Vprašal sem jubilanta, če bi mogel vsaj približno povedati, koliko pevcev in pevke je v njegovi dolgoletni službi pelo na njegovih dveh korih. Natančnejšega števila sicer ni mogel povedati, ali izrazil je misel, da gotovo nad 200. Torej: okoli dvesto ljudi priučiti in privaditi v branju in petju not in jih izvežbati v izgovarjanju najraznovrstnejših latinskih tekstov, ki pridejo pri liturgiji v poštev, to nikakor ni za kulturni nivo Slovencev brez pomena. Kolik je pa šele pomen 40 letnega glasbenega dela med Slovenci za njih srčno in versko-kulturno poglavitje! In vse to delo je pri nas Slovenceh skoro samo za »božji lonc«. V zakonu, čigar 40 letnico bo jubilant obhajal meseca januarja 1926, mu je žena Jerica podarila 6 otrok. Trije so umrli v nežni otroški dobi. Ostale tri je jubilant s svojimi skromnimi dohodki v trudu in znoju šolal. Starejša hči Katinka je postala učiteljica; žal, je kot poročena Pečnik umrla na porodu. Sin Anton je dovršil v Ljubljani meščansko šolo in stenografski tečaj. Zdaj je v Ameriki poduradnik. Mlajši sin Rado je župnik na Vrhu pri Sv. Treh Kraljih. — Naravno je, da je v svojih dveh službah pustil organist Miglič vse svoje moči. Zadnji čas mu je služba začela jemati tudi zdravje. Bil je tekom zadnjih petih let dvakrat operiran vsled kile (dobrote zvonenja!), kar je pa letošnje leto, boleha na ledvica in je tako opešal, da je postal za službo nezmožen. Kaj bo njegovo plačilo, kakšna njegova pokojnina? Ne tega ne onega — nič! Taka je usoda slovenskega organista! Da bi ne imel sina-duhovnika, h kateremu se preseli dne 22. t. m. s svojo ženo, bi moral iti — beračit. — Gospoda jubilanta in njegovo vrlo ženo naj živi Bog in jih ohrani še dolgo let srečno in zadovoljno! Farani Sv. Križa ohranimo gospoda Migliča v najboljšem in hvaležnem spominu.

Solsko leto 1925-26 na naših srednjih šolah se je že pričelo, na univerzi pa se začne prihodni mesec. Študentsko življenje v mestih se zopet pričinja; življenje polno veselja in živahnosti, pa tudi polno skrbi in težav. Največja med temi je skrb za vsakdanjo hrano. Za naše akademike to oskrbuje »Dijaško podporno društvo«, ko vzdržuje menzo s 150 člani. Pri tej človekoljubni akciji pomagaš, če kupiš srečno dobrodelne loterije tega društva. Dobiš jo za 10 Din povsod ali se pa obrni naravnost na »Dij. podporno društvo«, Akademski dom, Miklošičeva cesta 5. Vrednost 1041 dobilov te loterije znaša 117.250 Din, zato boš gotovo tudi ti kaj zadel.

Za udeležence pravnškega kongresa. Tourist-Office nam sporoča, da vozi o priliki pravnškega kongresa, ki se vrši te dni v Belgradu, poseben vlak iz Zagreba v Belgrad, ki odpelje iz Zagreba dne 17. t. m. ob 12.20. Temu vlaku je priključen tudi restavracijski voz, v katerem se lahko dobi kosilo in večerja. Nakazila za mesta v tem vozu se dobe na glavnem kolodvoru v Zagrebu.

Poglavje iz »solidarnosti stanov«. Najemniki se pritožujejo na hišne gospodarje, podnajemniki pa na — najemnike. Tako na pr. nam piše nekdo: Pretirane zahteve najemnikov v. Kako pretirane so včasih zahteve najemnikov do podnajemnikov, nam kaže sledeči slučaj: Ko sem iskal ta mesec mesečno sobo, sem slišal vse mogoče zahteve, a najbolj kričeča je pa sledeča dogodba. Neka gospodinja je zahtevala za separirano sobo z električno razsvetljavo Din 750, kateri znesek je naravnost pretiran, saj toliko ne more plačati danes noben uradnik, drugi ljudje pa takih sob itak ne rabijo. Gospodnje morajo pomisliti stališče uradništva, katero je slabo situirano, bodisi državno kakor privatno in potem naj šele zahtevajo plačila, katera so vsaj znosna. Končno pa zahtevajo še večje zneske za potrebo in luč, tako da ubogemu podnajemniku ne ostane za hrano ničesar. Mogoče bi se pa oblasti za take slučaje zanimale in bi napravile energične korake za omiljenje teh razmer. Podnajemnik. — Najbolj energičen korak bi bil pač ta, da bi finančni minister n. pr. vse davčne zaostanke, ki jih bo letos v Sloveniji izterjal, poklonil slovenskim uradnikom nazaj, da se sezidajo stanovanjske hiše.

Ž Gorenjskega. Jesen gre v deželo. Kmetovalci spravljamo fižol, otavo in proso. Vreme — čež nagaja in jesenski pridelki počasi zore. Ajda je kazala lepo, bogato žetev. Zadnji čas pa nam je pokvarilo up deževje. Bliža se zdaj krompirjeva doba. Dozorel je. Po nekod je lep, debel, kjer ga nista zalotila črv in miš. V kratkem ga začnemo orati in kopati. Kakor se sliši, namerava višja šolska oblast izdati dovoljenje, da se šolski otroci za 3—5 dni osvobodijo za nujno poljska dela, zlasti spravljane krompirja. Ti dnevi se kasneje nadomestijo. Zelo bi pozdravili to naredbo!

Smrtina kosa. V Boh. Bistrici je podlegel srčni kapi v celi Sloveniji kot soliden trgovec znani gosp. Ludvik Miani. Zapušča vdovo in dva nepreskrbljena otroka. Njegov pogreb se vrši v petek 18. t. m. ob 14. uri v Boh. Bistrici na lamošnje farno pokopališče.

Cvet vinske trte, ki prav sedaj razkošno cvete, nam je poslala Cvetoslava Klun iz Studenca pri Škofji Loki, hiša št. 11.

Zopet tatvina. Mnoli teden je bila okradena trgovka J. B. v Šentjerneju na Dolenjskem. Tat ji je odnesel večjo množino srebrnega denarja in tudi nekaj blaga. Denar je imela spravljen v železni kaseti pod prodajalno mizo. V sosednjem prostoru, ločenem od prodajalne samo s tanko leseno steno, je spala gospodinja, ki pa vlomilca ni začutila. Najbrže je bil lopov kak domačin, ki je vedel, kje hrani trgovka svoj srebrni zaklad. Občinstvo se pozivlje, da vsakogar naznani orožništvu, ki bi hotel razpečati srebrne krone, goldinarje ali pa petake. Škode je preko 30.000 kron.

»Nova carinska tarifa« (v slovenskem prevodu) stane samo 20 Din. Dobi se pri Y. E. R. C., Ljubljana, Kongresni trg 9.

Iz Ljubljane.

Tovarišem »Krekovec« ter vsem prijateljem krščanske socialnega delavstva. Prepotrebna Krekova socialna šola, v kateri se bodo vzgajali delavski voditelji iz delavskih vrst, se v začetku oktobra otvori. Odbor za Krekovo socialno šolo ter centrala »Krekove mladine« sta v tem oziru storila vsestransko svojo dolžnost. Tudi druga sredstva, ki so za obiskovalce Krekove socialne šole potrebna, se bodo od strani delavski izobrazbi naklonjenih ljudi preskrbeli. Kdor ima misel in ljubezen do dela v duhu dr. Jan. Ev. Kreka, kdor resnično čuti z našim brezpravnim delovnim ljudstvom, kdor je za reorganizacijo socialnih razmer v naši državi, kdor pozna potrebe delovnih stanov, kdor hoče delavskemu stanu v resnici stati na strani s potrebnimi nasveti v težki borbi za dosego izboljšanih pravic, kdor je proti današnjemu vsestranskemu izkoriščanju delavskih stanov, ta naj se takoj priglasi za Krekovo socialno šolo ter naj na podlagi izobrazbe, ki jo bo v tej šoli prejel, pomaga graditi našo mlado državo tako, da bo delovnemu ljudstvu zagotovljena boljša bodočnost ter da postane naša jugoslovanska država taka, kakršno si je zamislil naš pokojni dr. Janez Ev. Krek!

Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada ne uraduje za stranke dne 18. in 19.

septembra radi snajenja in raznih popravil v uradnih prostorih.

Komersijski tečaj na Trgovski akademiji. Današnji čas zahteva, da je vsak trgovec in vsak uslužbenec pri trgovskih ali industrijskih podjetjih dobro verziran v svoji stroki, če hoče trdno stati na svojem mestu, posebno pa, če hoče še napredovati. V to svrhu si želi marsikdo še nadaljnje strokovne izobrazbe, izpopolnjevanja znanja. Za to služijo komercialni tečaji na Trgovski akademiji v Ljubljani. Ako se priglasi primerno število interesentov, se otvorijo s 1. oktobrom zopet večerni tečaji, kakor so se vršili že skozi tri leta. Tečaji trajajo do konca marca; pripušča se vsak, ki se hoče v trgovskih vedah dalje izobraziti. Dnevno od 18 do 20 se poučujejo sledeči predmeti: knjigovodstvo, dopisje, menično pravo, nemška stenografija; namestava se upeljati tudi pouk v italijanskem in nemškem jeziku s posebnim oziranjem na korespondenco. Predavajo gospodje profesorji Trgovske akademije. Izpričevala se ne izstavljajo, pač pa dobijo slušatelji potrdila o obisku predavanja. Vpisnina znaša 20 Din, ukovina za vsako tedensko uro mesečno 20 Din. Pri vpisovanju se mora položiti 200 Din, ki se zaračunajo. Vpisovanje se vrši v petek 25. novembra ob 18 na Državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani, Kongresni trg 2, I.

Iz štajerske.

Blagoslovitev Katoliškega doma v Ljutomeru. Lep dan je bil 8. september. Prejšnji dan je sicer lilo z neba kakor iz škafa, toda proti večeru pa se je nebo zjasnilo in drugi dan je bilo tako vreme, da si boljšeга nismo mogli želeli. Ze na vse zgodaj so se začele zbirati množice. Z jutranjim vlakom so se pripeljali Orli in gosti iz Gornje Radgone, Sv. Jurija, Križevca. Tudi Orli iz Bogojine so prispele. Na kolodvoru jih je sprejela godba, nakar so odkorakali k društvenemu domu, kjer sta jih pozdravila predsednik pripravljalnega odbora g. kaplan Ferk in v imenu okrožja br. Dr. Novak. Ob pol 10. so vsi z godbo odkorakali v cerkev, kjer je imel slovesno sveto opravilo g. stolni dekan dr. Ivan Tomšič, ki je imel tudi krasen cerkveni govor. Po slovesnem opravilu se je vršil pohod po trgu, nakar je g. prelat ob asistenci 16 duhovnikov slovesno blagoslovil novi društveni dom. Po blagoslovitvi je imel z balkona slavnostni govor predsednik Prosvetne zveze dr. J. Hohnjec. Popoldne se je vršila javna telovadba ljubomerskega Orla, pri kateri je sodelovalo celo okrožje. Bila je zelo dobro obiskana. Ob priliki blagoslovitve Katoliškega doma je došlo tudi veliko čestitk. Prvi je bil g. škof dr. Karlin. — Iskreno se zahvaljujemo vsem, kateri so pripomogli, da se je dogradil veličastni društveni dom, pa tudi tistim, ki so pri blagoslovitvi zastavili svoje moči, da je tako lepo izpadla. Imajo sicer posamezne osebe prav posebne zasluge za dograditev doma, ker so veliko žrtvovali, toda ne bomo jih imenovali, ker smo prepričani, da niso iskali s svojim trudom prazne časti, ampak so se trudili zato, da dobijo drugod neminljivo plačilo.

Mašniško posvečenje. Dne 13. t. m. je bil posvečen v mašnika g. Alojzij Žalar, ki je dosedaj moral služiti pri vojaki v Ljubljani in tako ni mogel biti posvečen junija kot njegovi tovariši letošnji novomašniki. Prvo sv. mašo bo g. primiciant služil dne 27. t. m. pri Sv. Križu pri Ljutomeru.

Središče ob Dravi. Da se zainteresira tukajšnje prebivalstvo za toli važno gospodarsko panogo sadjarstva, je sklenila podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva za Središče in okolico, da priredi v nedeljo, dne 27. septembra t. l., v šolskih prostorih v Središču sadni ogled s strokovnim predavanjem. Ker je letos v tukajšnji okolici mnogo lepega sadja, katerega kupci iz vseh krajev marljivo kupujejo in nakladajo, je zanimanje za to prireditev splošno. Ta sadni ogled je bržčas v ptujskem okraju prvi, zato zasluži splošno pozornost za sadjarstvo se zanimajočega občinstva.

Slov. gorice. V zadnjem času se je stanje naših vinogradov vsaj tu v Slov. goricah silno poslabšalo, in sicer vsled neprestanega deževja. Kakor čez noč je nastopila precej hudo v nekaterih vinogradih grozdna plesnoba (oidium) in silno poškodovan je beli burgundec in deloma silvanec. Pri nas je pričakovati kvantitativno srednje leto, kvalitativno pa bomo imeli nekaj boljši kot l. 1924., če bo le ugodno vreme. Grozdje že poka, gnije in ga silno napadajo ose. Treba bo kmalu pobirati. Grozdni mosti pa ne bo pod 5 Din liter.

Pri Sv. Križu nad Mariborom sta se v nedeljo, 13. septembra, vršili dve lepi slovesnosti. Po poznem cerkvenem opravilu je sklicala okrožna organizacija SLS velik ljudski tabor. Zborovanje je otvoril g. župnik Gaberc. Predsedoval je domači župan g. Fr. Tepeh. Narodni poslanec Zebot je v poljudnem govoru razložil prebivalstvu obmejnih krajev današnji politični in gospodarski položaj. Ljudstvo brez razlike ostro obsoja Pašić-Radićevo vladno tako, kakor ni bilo nikoli popreje. Zborovalci so izrekli svojemuo poslancu in celemu klubu popolno zaupanje. V teh krajih ne cvete pšenica ne za Radića, ne za Pučija, še manj pa za Žerjavovce. — Isti dan popoldne pa so priredile prosvetne organizacije od Sv. Križa in Sv. Jurija ob ogromni udeležbi veselico. V dveh gledaliških igrah so nastopili člani obeh

prosvetnih društev. Solani pevski zbor nas je zabaval, nastopali so govorniki. Vsi smo bili zadovoljni s krasno prireditvijo. Posebno pa se je radovala mladina, ki je iz vseh okoliških župnij prihitela na vabljivi hrib Sv. Križa. Take skupne prireditve vzgajajo sosedo k pravemu bratoljubju in vzajemnosti. Dobro bi bilo, da bi poštvalne organizatorje iz kungovsko-križevskega kota posnemali tudi po drugih krajih.

Močna slana je v sredo, 16. septembra, po nižavah uničila ajdo in druge pozne poljske pridelke. Vinogradom slana tokrat ni škodovala. Radi zadnje deževja grozdje močno gnije.

Nesreče. Trgovec in gostilničar g. Arh v Svečini se je peljal s svojo soprogo v Maribor. V Lajtersbergu blizu Girstmayerja se je konj splašal pred prihajajočim vlakom. Arh je prijel konje, a vrgli so ga ob ograjo. Poškodoval se je težko. — Ko je gnil kravo, je padel mesar Anton Dobaj iz Svečine tako nesrečno, da si je izpahnil roko.

Cene češpljam so na Štajerskem zelo pokskele. Dosedaj so jih izvozniki plačevali sledeče: Za namizne 1.50 Din, za žganje 1 do 1.50 Din. Te dni pa veljajo v mariborski okolici te-le cene: namizne 2 do 3 Din, za žganje 1.50 do 2 Din. Namizne češplje pošiljajo v Gradec in na Dunaj.

IZ MARIBORA.

Razpisana služba. Pri socialno-političnem uradu mestne občine mariborske je razpisano mesto uradnika III. kategorije. Prošnje do 15. oktobra t. l.

Ljudska univerza v Mariboru. Včeraj, 16. t. m., se je začela ljudska univerza ob 8. uri z otvoritvenim predavanjem dr. Ivo Pirca, predstojnika higijenskega zavoda v Ljubljani, o »higijenskem prerodu ljudstva«.

Volitve v železničarsko bolniško blagajno so se v Mariboru vršile kolikor toliko v redu, dasiravno so nekateri orjunaško navdahnjeni ljudje skušali na naše železničarje pritiskati. V Mariboru je dobila skupna lista, s katero je glasovala tudi naša Prometna zveza, najmanj 80% vseh oddanih glasov.

Dva nova občinska svetnika v Mariboru. Na mesto odstopivšega soc.-dem. obč. svetnika prof. Favaia pride v občinski svet uradnik bolniške blagajne in bivši narodni poslanec g. Petejan. Novi socialistični obč. svetnik je rodom iz Trsta. — Mandat je položil tudi občinski svetnik narodno-socialistične stranke, trgovec g. Ivan Roglič. Svoj odstop utemeljuje s tem, ker je vzel v najem mestni kino. Na njegovo mesto pride v občinski svet s liste vseh slovenskih strank pristaš SDS, ravnatelj mariborske tiskarne g. Detela. Ker je bil g. Roglič tudi član mestnega sveta, bo moral občinski svet izvoliti novega člana v to korporacijo. Mandat pripada po dogovoru narodno-socialistični stranki.

Kaj bo s Tavčarjevim sanatorijem? Moderno urejeni sanatorij bratov Tavčar v Krčevini še sedaj nima pravega gospodarja. Sanatorij je po mnenju zdravnikov eden najmodernejše urejenih zdravilišč v Sloveniji. Sedaj je sanatorij skoro docela prazen. Želeti bi bilo, da bi kak strokovnjak prevzel vodstvo sanatorija.

Temelj za občinsko hišo v Franciškanski ulici so začeli kopati te dni. Hiša bo stala nasproti meroizkusnega urada. Občinstvu se dži čudno, da so zgradbo oddali šele v pozni jeseni.

Renovacija gradu se bo letos nadaljevala in je tozadevno že vse pripravljeno. Želimo, da se na umetnostno-historični del gradu v Grajski ulici ne pozabi.

G. A. Lumier nas obvešča, da ni resnica, da bi bil od bratov Tavčar kupil hišo. S tem popravljamo vest, ki smo jo objavili v številki 13. t. m.

Sprememba v urarski obrti. Trgovino z urami in zlatino g. A. Kiffmana na Aleksandrovi cesti v Mariboru je kupil gosp. Srečko Kneser, ki je imel dosedaj urarsko obrt in trgovino v Slovenski ulici.

Prezidava trgovske hiše. Trgovec g. Anton Tkalec na Glavnem trgu je prezidal svojo trgovsko hišo. Sedaj je prezidava izvršena. G. Tkalec je svojo trgovino nanovo uredil.

Klub ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani in glavna podružnica Slovenskega lovskega društva v Mariboru prireditelja dne 26. septembra starostno tekmo španijelov ter dne 27. septembra uporabnostno tekmo psov ptičarjev. Dne 26. se vrši starostna tekma španijelov v zasebnem lovišču Hoče-Regova-Sloke-Silivnica pri Mariboru. Tekmovati morejo vsi španijeli, stari najmanj eno leto ter vpisani v jugoslovanski rodovnik ali v španj. vzr. knjigo (nemške vzrejne knjige španijelov), ali pa imeti kak rodoven list, da ga vodstvo tekme pripozna. Vsi drugi psi so od tekme izključeni. Pogoji tekme so objavljeni v letošnji septembrski številki »Lovec« na strani 399 in dalje. Prijave za tekmo in prijavnico, ki znaša pri klubovih članih za vsako tekmo in za vsakega psa 10 Din, pri nečlanih 20 Din, je poslati najkasneje do 20. septembra na naslov: B. Pogačnik, Maribor, Strossmayerjeva ulica 29, ali pa naslov: P. Zmitek, Ljubljana, Rimska cesta št. 2—II. — Zbirališče na dan tekme je ob 6 zjutraj na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora v Mariboru. Tam se bo vršil ogled psov, nato pa odhod z osebnim vlakom ob 8.28 do postaje Hoče. Poldnim lovcom, ki se udeležijo tekme vsaj z enim psom, povrne glavna podružnica SLD v Mariboru potne stroške. Dne 27. septembra se vrši uporabnostna tekma psov ptičarjev v zasebnih loviščih Orehova vas-Sloke-Rače pri Mariboru. Tekmovati morejo vsi psi, stari najmanj eno leto in ki so vpisani v jugoslovanski rodovnik ptičarjev ali pa v kako od klubov priznana rodovna knjigo, odnosno, ki bi imeli pravico do vpisa. Pogoji za tekmo so opisani v »Lovec« letnika 1921, str. 258. Izpuščeno je le grmanje in šteje (2), izpraševalo se pa bo tudi: Priznanje robarje na umetnem sle-

du (6). Prijave za tekmo in prijavnico, ki znaša pri klubovih članih za vsako tekmo in za vsakega psa 10 Din, pri nečlanih 20 Din, je poslati najkasneje do 20. septembra na naslov: B. Pogačnik, Maribor, ali pa: P. Zmitek, Ljubljana. Zbirališče na dan tekme je ob pol 7 zjutraj na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora Maribor. Tam se bo vršil ogled psov, nato pa odhod s poštanim vlakom do postaje Orehova vas-Silivnica. Poldnim lovcom, ki se udeležijo tekme vsaj z enim psom, povrne glavna podružnica SLD v Mariboru potne stroške. Ob 20 se vrši prijateljski sestanek v restavraciji »Meran«, kjer se bodo razdelila tudi darila.

Porota v torek. V torek se je vršila porotna razprava proti Vladimirju Koser, poštnemu uradniku, radi zlorabe uradne oblasti. Radi te zadeve je bilo dvignjenega precej prahu v javnosti in so stranke druga drugo naprtovali. Koserja kot pristaša in očitala korupcijo. Koser je obtožen, da je od konca leta 1922 do februarja 1925 zlorabljal svojo oblast tako, da je nosil pisma iz urada domov, kjer jih je odpiral, jemal iz njih denar. Že dolgo so poštni uslužbeni, ki so bili s Koserjem skupaj, ga v službi opazovali, da se je namreč najraje sukal okrog inozemske pošte, s katero pravzaprav službeno ni imel nobenega opravka. Tudi od privatne strani so se množile pritožbe, da se odpirajo in spolirajo denarna pisma, posebno inozemska. To se je dogajalo ravno take dni, ko je imel Koser službo. Sumili so kmalu njega in stvar je skoro prišla na dan. Ko so mu nenadoma 20. februarja 1925 napovedali komisijselno preiskavo, je postal ves nervozen in tajil, da bi imel kaka pisma pri sebi. Ko so pa moža »stanko« pretilpali in ogledali, so dobili v njegovih spodnjih hlačah tri inozemska denarna pisma. Prvi zagovor obdolženec je bil običajen, da jih je namreč dal v raztresenosti v žep, čemur pa seveda preiskovalci niso verjeli, ker ni Koser mogel pojasniti, kako so potela ta pisma prišla iz žepa v spodnje hlače, ker tu z raztresenostjo ni bilo nič. Sum je bil potrjen kot opravičilen zlasti potem, ko so ugotovili Koserjevo razkošno življenje, kateremu se je celo lastna žena žudila in ki ni bilo v nikakem razmerju s prejemki državne službenice. — Obtoženec Koser je tekmo razprave odločno tajil vsako krivdo, pisma da je nosil domov samo iz navade. Kot prva priča je bil zaslišan dr. Janžekovič, ki je izpovedal, da se glede te preiskave ne more več natančno spominjati, ker je od tedaj vodil že nešteto drugih preiskav. Glede splošnega uradovanja in razmer da ne more izpovedati, ker ga veže uradna tajnost in nima razrešenja od ministrstva. Na drugi strani pa bi se morala javnost izključiti za časa njegovega izpovedovanja, ker bi sicer izgubila javnost vse zaupanje do pošte. Javni obtožitelj dr. Janžekovič je vztrajal na tem, da se ravno dr. Janžekovič zasliši in se je razprava vsled tega odgodila. Javnost se je za razpravo silno zanimala.

Porota v sredo. V sredo sta se zagovarjala pred poroto Stefan Steinauer, rodom iz Čakovca, in Stefan Hozjan, posestnik v Črensovcih. — Prvi Stefan Steinauer, pekovski mojster, je obtožen goljufije. Leta 1921 je poskusil svojo srečo v Ljutomeru, kjer je odprl pekarijo. Ker ni imel nikakega lastnega premoženja, mu je denar za obratovanje posodil njegov bratranec v Čakovcu. Prve dve leti mu je obrt dobro prosperovala, pa kmalu je mož začel v dolgove in kolo sreče se je z brzino obrnilo v nasprotno smer. Iz dolgov mož ni našel več izhoda, odnehal pa ni! Pod raznimi pretekami je naročal blago naprej in sicer, kakor sam prizna, ne da bi imel sploh kakakega namena, da bi te dolgove kdaj plačal. Tako so valed njegovega ravnanja utrpeli razne stranke 28.297 Din škode, med katerimi je glavni škodovanec paromlin v Čakovcu v znesku 12.383 Din. — Stefan Steinauer je pri razpravi tajil, da bi bil zvalil denar, ne da bi imel namena ga kdaj povrniti. Dokazov za krivdo ni bilo, nasprotno, bil je na dobrem glasu, tako v Čakovcu kakor v Ljutomeru. Bil je pač zadolžen kakor mnogo drugih trgovcev. Porotniki so z 9 proti 3 glasovom zanižali goljufijo, naker je bil obdolženec takoj izpuščen. — Drugi obdolženec Stefan Hozjan, posestnik v Črensovcih, je obtožen, da je v noči od 11. na 12. marca v Trnju, oborožen s samokresom, v družbi Jožeta Krampača in Stefana Zalika vdrl na posestvo Marije Hozjanove, kjer je ukradel kokoši in petelina. Ko pa je prišel sin Marije Hozjanove, tudi Stefan po imenu, iz hiše gledal, kaj pomeni ropot zunaj, je ustrelil Stefan Hozjan s samokresom nanj ter ga smrtno ranil, tako da je v par minutah izdihnil. Storiščlo so zbežali. Začetne preiskave so bile brezuspešne in šele po preteku enega leta se je orožnikom posrečilo izslediti krivce v osehah gorj omenjenih. Delanje so pred orožniki priznali, potem pa zopet tajili. Stefanu Zaliku se je medtem posrečilo zbežati in še do sedaj ni prišel v roke pravici. — Stefan Hozjan je pri razpravi tajil tako tatvino kakor uboj in je skušal z alibi dokazovati, da se je dotično noč ob 23 ravno vrnil od tihotapstva in ni potem več zapustil hiše. To sta potrdili njegova žena in njegovi tovariši Jože Krampač, ki stanuje v isti hiši. Pred orožniki je priznal samo zato, ker so ga baje pretepali. Za to dejstvo se je skliceval na razne priče, ki so ga pušile popolnoma na cedilu. Šlo je za to, ali je izpoved pred orožniki izsiljena ali ne. Porotnikom so bila stavižena štiri vprašanja. Potrdili so vprašanje glede oborožene tatvine z 10 glasovi, vprašanje uboja z 9 glasovi. Glede nožne orožja pa soglasno, na kar je bil Hozjan obsojen na pet let težke ječe s strognimi postritvami in precejšnjimi odškodninskimi zahtevki. Razprava je končala ob pol šestih zvečer.

IZ CELJA.

Demokrati so imeli v ponedeljek zvečer v kinu Gabrje svoj shod, na katerem je govoril tudi poslanec dr. Pivko. Ta je razmotrival politični položaj in hvalil Radiča, da je konečno stopil s svojo stranko v vlado in pokazal s tem najboljšo voljo za konsolidacijo naših političnih razmer. Tudi pot Radiča v Ženevo da bo veliko pripomogla do ugleda naše države v inozemstvu, ker bo s tem dokazano, da so se sedaj Srbi, Hrvati in Slovenci sporazumeli in ustvarili trdno zaledje za nadaljnjo državotvorno delo. Z vsega dr. Pivkovega govora je zvenelo nekaj takega, kot da imajo demokrati zaslugi, da je Radič stopil v vlado. Seveda so »klerikalci« krivi vsega tega današnjega političnega stanja v Sloveniji, ker pa bi bilo vse boljše, ako bi imeli demokrati v parlamentu vsaj osem svojih zastopnikov. Debata je bila še precej živahna, ker je vsak govornik zastopal interese svojega stanu. K govoru se je oglasil tudi g. Šimenc, ki je pa vsled ugovora demokratov samih moral takoj končati. Na shodu je bilo okrog 200 ljudi, zastopniki vseh političnih strank, posebno pa socialnih demokratov.

Po vladi se silno cede sline samostojnim demokratom. Zadnji govor dr. Pivka je bila samo ena želja, da bi se demokrati vladi pri-

kupili in da bi se jih uamilila ter prevzela spet v svojo sredo.

Davki so igrali na zadnjem demokratskem shodu v Gabrju veliko vlogo, in sicer s tem, ker jih glavni govornik skoroda ni niti omenil. Pač je povedal, da vlada dela že od nekdaj na tem, da se vsi davki v naši državi zenažijo. O splošnih davčnih bremenih pa, ki tarejo naše ljudstvo, je dr. Pivko omenil le to, da moramo tudi mi (to je na vsak način ljudstvo. Op. ur.) doprinesati tudi svoje žrtve. Lepa tolažba je to, ki nam pove prav veliko o davčni politiki demokratske stranke.

Mestna občina ima z vojaško upravo glede plačevanja pogojene najemnine za vojašnice neke sodne spore. Predno je zadeva prišla pred sodišče, smo slišali, da bo neki demokratski poslanec interveniral pri vladi. Baje je v finančnem odseku res tudi zastavil svojo besedo. Kaj ni ničesar zalegla? Saj so bili tedaj demokrati še na vladi.

Nova okoliška šola. Krajni šolski svet je v svoji zadnji seji sklenil zidati za gaberski okraj novo šolsko poslopje in odločil, da se naj postavi na Dolgem polju. Zgradba stavbe se bo razpisala in oddala najnižjemu ponudniku. Graditi se bo pričelo že pričetkom prihodnje spomladi. Šolsko poslopje v mestu je za okoličane res neprimerno, ker je deloma zelo oddaljeno, deloma pa tudi valed tesnosti prostora ne odgovarja svojim namenom. Zato se bo to poslopje prenovilo, da bo ostalo, kot smo že poročali, samo za otroke iz desnega brega Savinje, za levi pa bo služila nova šola. K gornjemu sklepu omenimo le to, da je izbrani prostor v nameravani namen zelo neprikladen, ker je ob vsaki povodnji poplavljen. Veliko boljši bi bil prostor, katerega je nudila okoliška občina.

Občeslovensko obrtno društvo vabi članstvo, da se v čim večjem številu udeležijo obrtniškega shoda dne 4. oktobra v Trbovljah. Prihodnje dni se bode pri posameznikih zglasila nabiralka s polo. V to se naj vpišejo vsi, ki se nameravajo udeležiti shoda in naj plačajo v smislu sejnega sklepa z dne 3. septembra na račun skupnega obeda 10 Din. Društvo želi predvsem ugotoviti natančno število udeležencev. Obenem se razglašja, da posluje društveni tajnik vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne v društveni pisarni v Razlagovi ulici. Oni, ki žele dobiti posojilo, ki ga nudi Narodna banka malim obrtnikom, dobijo ob uradnih dneh vsa pojasnila v društveni pisarni. — Občeslovensko obrtno društvo v Celju.

IZ TRBOVELJ.

Poročeni so bili zadnjih štirinajst dni: Alojz Jerebičnik, rudar, in Ljudmila Rahle, zasebnica; Alojz Balantič, rud. ključavničar, in Franciška Mrak, zasebnica; Jožef Tanšek, rudar, in Ida Adamič, rud. delavka; Franc Savšek, rud. motorvodja, in Ana Pajer, rud. delavka; Anton Smrekar, rudar, in Marija Selko, rud. delavka.

Umrli so: Ivan Brgles, rudar; otrok pod enim letom pa je umrl sedem. — Kakor je razvidno iz poročila mrtvih, je posebno veliko število umrlih otrok. V zdravstvenem oziru se pa tudi v Trbovljah prav malo stori. Delal se je lansko leto res vodovod, ki stane okoli 4 milijone dinarjev, deležni pa niso tega vodovoda rudniške kolonije. Občina ima samo eno izoliranico za slučaj nalezljivih bolezni, malo poslopje, drugega pa prav nič.

Iz ostale Jugoslavije.

Radikali in kongres v Splitu. O zborovanju hrvatske zajednice in radičevskih disidentov v Splitu smo že poročali. Kako zelo so se radikali zanimali za ta kongres, se vidi iz svote, ki jo je določilo radikalno »Vreme« za brzojavna poročila o splitskem zborovanju. Določilo je namreč v ta namen 5000 Din.

Župnik zaprt in zopet izpuščen. V vasi Spisic-Bukovici pri Virovitici je neznana oseba brzkone iz maščevalnosti javila orožnikom, da je tamošnji župnik Miroslav Bubanović v cerkvi pridigoval, naj ljudje ne plačajo davka. Zandarmerija je župnika prišla in izročila sodišču, sodišče pa ga je oprostilo.

Zdravnik — komunist. Zagrebške »Novosti« poročajo iz Sarajeva, da je sarajevska policija zaprla nekega mladega zdravnika zaradi njegove resolucije, ki jo je predlagal na zdravniškem kongresu v Dubrovniku. Pri hišni preiskavi so našli več komunističnih spisov. Med sarajevskimi zdravniki je aretacija mladega zdravnika zbudila veliko pozornost.

Oropan grob. V Danilovgradu v Črnigori je nedavno umrl neki bogat kmet, kateremu so po tamošnji navadi priložili v grob mnogo dragocenosti. Naslednjega dne so našli grob odprt, truplo je ležalo poleg groba, dragocenosti pa so odnesli neznani tatovi, ki so poruvali iz trupa celo z zlatom plombirane zobe.

Dve novarni tatoci je zaprla zagrebška policija. To sta neka Marija Gržetič in Danica Franković iz Voloskega. Obe sta kradli zlasti v Italiji. Udinjali sta se navadno kot služkinji. Največjo svojo tatvino sta izvršili v Milanu, kjer sta odnesli neki gospe Barci vrednosti nad 100.000 lir. Ukradeno blago sta pošiljali v Zagreb, kjer ga je njihova pomočnica Zora Vlah prodajala dalje. Po veliki tatvini v Milanu sta pobegnili v Trst, pred tržaško policijo pa v Zagreb, kjer so jih sedaj prijeli.

Kongres gozdarjev v Dubrovniku. V Dubrovniku je prišel v ponedeljek shorovati

kongres gozdarjev. Na kongres je prišel tudi minister za gozde in rudnike dr. Nikić.

Brat bivšega poslanca Stanka Baniča smrtno ponesrečil. V nedeljo popoldne je odšlo iz Dolnjega Dolca več fantov na planino Mosor na volčji lov. Lova na volka se je udeležil tudi brat bivšega poslanca Stanka Baniča. Ko pa je sedel na neko skalo in položil puško poleg sebe, je neznano kako z nogo sprožil petelina. Strel ga je zadel v srce, da je umrl na mestu. Žalujejo rodbini naše iskreno sožalje.

Maksimirane cene za meso in kruh v Osjeku. Mestna občina osješka je določila sledeče cene za meso in kruh: Govedina sprednji del po 16 Din, zadnji del 20 Din; teletina 20 Din; svinjina 18—22 Din po kakovosti; mast 25 Din. Bel kruh 5 Din, soršen kruh 4.50 Din, črn kruh 3.50 Din. Kos kruha v gostilni mora tehtati 10 deka in se sme prodajati po 50 par.

Orehe in lešnike prodajajo v Osjeku na trgu po 6 Din kilo.

S sekuro je ubil Anton Martinović iz vasi Mušić svojo ženo Stano, ker je dala svoj delež na posestvu prepisati na sina, ne pa njeemu. Mož se je sam prijavil sodišču v Djakovu.

Tragična smrt v Savi. V Savo se je šel kopat 15letni svinjski pastir Nikola Stojanović iz Mitrovice s svojim bratom. V Savo je poginjal tudi več svinj. Med kopanjem se je prijel svinje za rep. Svinja je plavala daleč od brega. Ko je fant opazil, kako je že daleč od brega, je od strahu rep izpustil. Nazaj pa ni mogel več priplavati ter je utonil.

Nevarno se je opekla kajžarica Katarina Parnicki v Iloku. V njeni sobi se je po ne previdnosti vnelo na tleh razprostrto predivo. Goreče predivo je sicer pogasila, opekla pa se je tako zelo po rokah in nogah, da je morala oditi v bolnišnico.

Podpirajte naše dljake.

Iz Primorske.

Občinske volitve v Opatjem selu, ki so se vršile v nedeljo, so potekle popolnoma mirno. Pri volitvah niso nastopile polit. stranke, ampak so odločali krajevni interesi.

Avtomobilska nesreča. Trgovskemu zastopniku Petrusu iz Pordenone se je na Greti pri Trstu polomila zavora. Da bi se ognil večji nesreči, je Petris nalašč zavozil v neki zid. Sunek pa je bil tako hud, da je Petris odletel z avtomobila in se težko poškodoval na glavi in roki. V tržaški bolnišnici bo moral ostati kake tri tedne.

Umrli je v ponedeljek dopoldne v Gorici ga. Hermina dr. Troštova, rojena Urbančič z Bača pri Knežaku v 22. letu svoje starosti. N. v m. p.!

Zastrupiti se je hotela, ker ni dobila stanovanja, 38letna dnarica Alojzija Macher, roj. Ivančič v Trstu. Izpila je steklenico karbolne kisline. Prepeljali so jo v mestno bolnišnico.

Tramvaj je povozil v ponedeljek zvečer 60letnega Antona Babiča pri Sv. Jakobu v Trstu. Starček je težko poškodovan.

Pretep. V nedeljo zvečer je na Mirnu sedelo več fantov v gostilni. Pri odhodu iz gostilne je 26letni Jurij Budin pomotoma zamenjal klobuk. Ko je pomoto opazil, se je vrnil v gostilno, kjer pa ga je že čakal lastnik klobuka Josip Zigon iz Trziča. Ta je Budina z nožem precej težko ranil, nekaterim fantom pa je z nožem poškodoval obleke. Budina so prepeljali v goriško bolnišnico.

Sejm v Sežani. Na sejm v Sežani so prišli 12. septembra 1107 glav živine. Vole in krave so prodajali po 480—500 lir meterski stot žive teže, teleta pa po 900 lir kvintal. Prašički 5—8 tednov stari so bili po 70 do 100 lir komad.

TRI

TRI-SODA

Kako čisto
kako belo
kako lepo
kako duhteče
je perilo prano s

TRI

Zadostuje namočiti zveče
umazano perilo v

TRI-raztopin!

zjutraj se izkuha, z majh 10
količino Zlatorog-Terp an-
tin mila opere in izpla me.

Tri
za namakanje
Zlatorog-Terp
pentin mila za
pranje

Zlatorog tvornice

Gospodarstvo.

Generalni ravnatelj C. Nool, Jesenice:

Avstrijski problemi in naši interesi.

Neue Freie Presse z dne 7. septembra t. l. je objavila članek izpod peresa gospoda Rudolfa Brichte, prvega tajnika dunajskega trgovskega gremija, v katerem se nahaja med ostalim sledeči odstavek:

»Mnenje (ki sta ga podala kot izvedenca Zveze narodov gg. dr. Rist in Mr. Layton) nam predloži zopet prav nazorno ona stremiljenja, ki so bila na delu v sosednjih državah, da bi ločila industrijsko ozemlje od njegovega prirodnega tržišča, v korist novoustanovljenih, v gospodarskih prilikah nikakor ne osnovanih in življenja nezmožnih nacionalnih industrij. Tudi Madžarska, Poljska in Jugoslavija pričenjajo že trpeti pod učinki te politike zatvarjanja meja.«

Isti list poroča tudi iz Ženeve o vprašanju vpoustavitve avstrijskega gospodarstva, pri čemer prihaja v razpravo načrt preferenčnih ali prednostnih carin.

V bivši Avstro-Ogrski so se nahajale največje industrije na ozemlju sedanje Češkoslovaške, vendar pa je verjetno, da ima sedanja Avstrija za svojo zmanjšano potrebo preveč industrije. Ali ne sme se prezreti, da se nahajajo na ozemlju sedanje Madžarske in tudi na ozemlju naše kraljevine velika, stara in dobra industrijska podjetja, ki se morajo istakto boriti za svojo eksistenco. Industrijska podjetja, osnovana v dobi po vojni, pač ne prihajajo tako zelo v poštev; kakor v drugih državah, tako so vzrasla taka podjetja tudi v Avstriji iz tal in so zopet izginila. Zato je pristansko, neosnovano in nepravilno tako poročanje, ki govori o novoustanovljenih, življenja nezmožnih nacionalnih industrijah, ki da so ločile (avstrijsko) industrijsko ozemlje od prirodnega njegovega tržišča. Pravico do življenja imajo vendar istotako kakor avstrijska tudi ona velika industrijska podjetja, ki obstoje že desetletja na ozemljih držav avstrijskega sosedstva, in prav čudno je, da se v zgoraj navedenem poročilu ne imenuje tudi Češkoslovaška. Industrijam te države je uspelo, da so se zavarovale z visokimi zaščitnimi carinami, in razen tega so sklenile z Avstrijo kartelno pogodbo, ki je za njihovo železno industrijo prav posebno ugodna. Češkoslovaška s svojo veliko potrošnjo najrazličnejših industrijskih proizvodov očitno iz tega razloga za Avstrijo ne prihaja v poštev in tako naj bi naši kraljevini pripadla vloga, da bi morala prevzemati avstrijsko odvečno proizvodnjo, čeprav na škodo svoje lastne industrije. Ali, ako se označuje Avstrija kot industrijsko ozemlje, smejo razni predeli naše države isto pravico tudi zase zahtevati! Toda Avstriji bi hoteli, da se naša industrija prepusti svoji usodi, zato da bi njihova industrija mogla živeti. Proti takim nameram mora zavzeti naša vlada prav energično svoje stališče. Kakor se je Češkoslovaška zavzela za svojo industrijo, da si jo je ohranila in ojačila, tako bi morala tudi naša država skrbeti za to, da se omogoči ugoden razvoj naše stare, dobro fundirane domače industrije. Kar zahtevajo v Avstriji, bi zn.

propast naše industrije, da bi njihova mogla prosperovati. To bi pomenilo, da bi pri nas mnogo tisoč eksistenc propadlo, da bi se naša država popolnoma izročila inozemstvu in da bi pri nas, ako pride kedaj do one evropske gospodarske skupnosti, katero si žele, vobče ne bilo več nikake domače industrije, ki bi mogla uravnati cene. Le iz delujočih, dobro fundiranih industrij se morejo uspešno ustvarjati nove industrijske panoge in prirodne prednosti, ki jih ima naša država v svojem bogstvu na raznovrstnih sirovinah, se ne smejo žrtvovati v njeno škodo v korist katerekoli druge države. Če trgovinska pogodba, ki je pred kratkim bila sklenjena z Avstrijo, je prizadela naši industriji težke rane, ki bodo starim podjetjem odvzele življenjsko sposobnost, ako ostane pri tej smeri gospodarske politike; pristane na prednostne carine, ki jih predlagajo Avstriji, bi pa zadel še razne druge industrijske panoge in razen tega bi vzbudil nasprotstvo drugih, v primeri z Avstrijo mnogo močnejših industrijskih držav.

Naša vlada mora zavzeti napram nadaljnjim avstrijskim željam na tem polju odločno odklonilno stališče. Vsakdo je sam sebi najbližji! Nedopustno bi bilo, da bi mi sami podpirali politiko, ki bi hotela na naše stroške vzdržati pri življenju tujo industrijo, ki je za današnje razmere prevelika.

France Seunig:

Za takojšnjo stabilizacijo dinarja.

(Dalje.)

Kaj rado se pri nas poudarja konstantno povečanje našega izvoza, kot posledica valutne politike in tudi Bilošević opozarja, da vrednost našega izvoza raste, čeprav je intervalni kurz dinarja višji.

Nikakor ni vnaprej dogovorjeno, da ne bi izvažali pri stabilnem dinarju še več. Ni samo skrajno verjetno, temveč brezdvomno sigurno, da bi bil naš izvoz pri stabilizirani valuti neprimerno večji.

Tudi raziranje, da je aktivnost naše trgovske bilance izraz naše povečane ekonomske moči, je napačno, vsaj za našo državo. Aktivno trgovsko, predvsem pa plačilno bilanco, morejo imeti samo države, katerim obilica kapitala (novo nastalega) — v gospodarskem smislu — dovoljuje eksport kapitala (n. pr. Združene države Amerike). Mi pa ravno nasprotno potrebujemo uvoz kapitala, kar povzroča povečanje uvoza, kajti kapital se da importirati le potem blagovnega importa — v vseh drugih slučajih izmenjavamo samo upnika, oziroma konsolidiramo že obstoječe dolgeve. Visoka obrestna mera, kot znak pomanjkanja kapitala (potom prihrankov novo nastalega), stoji v diametralnem nasprotju z aktivnostjo naše plačilne bilance, izražene v dvigu intervalnega dinarskega kurza. Ker pa ne moremo izvažati kapitala, kakor druge države, zato vpliva ta aktivnost na kurz dinarja. Iz tega dejstva moremo sklepati, da je naše gospodarstvo bolno, ne pa okrepljeno, da je naša gospodarska, predvsem pa valutna politika napačna.

Oglejmo si malo trgovske bilance drugih držav n. pr. Avstrije ali pa celo Nemčije. Dotok tujega kapitala je povzročil v teh državah veliko pasivnost trgovske bilance, ki je n. pr. v mali Avstriji presegla v letu 1924. 1 milijardo zlatih kron, v Nemčiji pa dosegla 2 1/2 milijarde zlatih mark. Nasprotno pa vidimo, da francoski frank pada, čeprav je trgovska bilanca Francije aktivna. Povečani uvoz pa ni škodoval gospodarstvu teh držav, temveč ga je saniral, kajti v kolikor se ni povečal uvoz surovin ali polfabrikatov, katere po izvršenem produkcijskem procesu dajejo možnost večjega izvoza, je služil ta višek uvoza produktivnemu konzumu, to je ustrejanju novih produkcijskih sredstev, novega imobilnega in mobilnega kapitala. Le tedaj, kadar služil višek uvoza, oziroma pasivnost plačilne bilance, ne produktivnemu konzumu, slabi ekonomsko življenje države.

Vidimo torej, da pasivnost trgovske bilance ne znači vedno in v vsakem slučaju gospodarskega propadanja, kakor tudi aktivnost ne izraža vedno, da se razvija ekonomska moč države.

Bilošević pravi, da razvoj narodnega gospodarstva nikakor ni odvisen od intervalnega dinarskega kurza, temveč, da je dinarski kurz odvisen od razvoja narodnega gospodarstva, da vprašanje izvozne sposobnosti ni nikakor valutarno vprašanje; na drugem mestu se mu ne zdi niti potrebno povdarjati, da naše gospodarstvo ni odvisno niti od višine niti od nižine dinarskega kurza (1).

Kako upliva dinarski kurz na naše gospodarstvo, kako ovira izvoz, ve danes vsak industrialec, trgovec, obrtnik, kmet in nič manj vsak brezposelni delavec, samo mero dajni krogi tega še ne vedo. Kakor, da nas ne bi visok dinarski kurz dovedel v težko gospodarsko krizo. Da se dinarski kurz še ni zadržal, temu je krivo dejstvo, da se našo agrarno produkcijo ne da tako lahko ubiti, kakor pa našo industrijo in obrt. Toda tudi v agrarnem gospodarstvu se že kažejo znaki preteče krize. Naši živinorejci se nahajajo danes v težkem položaju, konflikti med industrij in agrarnimi producenti se množijo in če končno še padejo razmeroma visoke cene žita na svetovnem tržišču, ki so lani kompenzirale upliv višjega dinarskega kurza, tedaj je kriza v naši agrarni produkciji neizogibna. Intervalutarni kurz dinarja ravno tako upliva na razvoj gospodarstva, kakor obratno razvoj gospodarstva na intervalutarni kurz.

Pa še nekaj je, kar v veliki meri upliva na aktivnost naše trgovske bilance in v zvezi s to aktivnostjo na dvig dinarja. Odločne izjave našega finančnega ministra, da hoče politiko zmanjšanja dinarja dalje izvajati, so ubile podjetnost naših gospodarskih krogov, v kolikor že ni oslabiljena v času gospodarske krize. Kdo ima danes pogum ustanovljati nova podjetja, graditi tovarne, stanovanjske hiše ali sploh investirati, ko mora vedeti, da bo denarna vrednost njegovih aktiv, v kolikor ne izražajo denarnih terjatev (torej mobilije, blago) vedno padala, med tem, ko ostanejo njegovi dolgovi enaki, oziroma se še večajo radi visokih obresti.

Ta reducirana podjetnost pa upliva na eni strani na obrat naših podjetij, povzroča

brezposelnost, na drugi strani pa slabi uvoz (posebno strojev, aparatov, surovin, železnih izdelkov). Tudi tu vidimo da aktivnost naše trgovske bilance in pa dvig dinarskega kurza nista posledica naše ojačane ekonomske sile, temveč z ozirom na naš uvoz, posledica pomanjkanja potrebe večjega uvoza vsled minimalne podjetnosti.

Eventualna popolna stabilizacija naše valute bi povzročila izravnanje naše plačilne bilance potom uvoza. Če pravilno izberemo nivo stabilizacije, potem se nam ni bati, da bi dinar pričel padati. Visoka pasivnost avstrijske in nemške trgovske bilance zadnjih let ni mogla omajati avstrijske, oz. nemške valute. Nasprotno, avstrijski šiling je danes ena najtrdnjših valut na kontinentu; 64% obtoka bankovcev je kritih z zlatom, oziroma z zlatimi devizami, ne glede na oni del obtoka bankovcev, ki je izdan potom raporta zlatih deviz in je torej popolnoma krit.

Mi imamo v naši državi neprecenljive naravne zaklade, naše narodno gospodarstvo ima vse predpogoje za močan razvoj, samo naša valutna in gospodarska politika nam stavlja zapreke. Če hočemo izgraditi naše gospodarstvo, moramo imeti predvsem dovolj kapitala. Pa kako, ko se tujega branimo ali ga pa radi nesigurne gospodarske in valutne politike ne moremo privabiti — domačega pa ubijamo. Pomislimo sledeče: kapital se da ustvariti le potom prihrankov; toda ni še ustvarjen kapital, če na ena strani zbiramo prihranke, na drugi strani pa, preko naših denarnih zavodov, iste prihranke porabimo v kritje izgub naše industrije, trgovine in obrti. Le pogledmo malo statistiko insolvent in konkurzov, bilance naših industrijskih družb, predvsem manjših — domačih — ki objavljajo velike izgube. Toda najhujši slučaj še niti niso objavljeni. Če bi imeli stabilizirano valuto, ne bi naša industrija producirala z izgubo, delavec bi dobil delo in naše gospodarstvo bi imelo na razpolago kapital za izkoriščanje našega prirodnega bogastva, eventualno, ne bi niti potrebovali v veliki meri tujega kapitala. Ustvarjanje kapitala (Kapitalneubildung) se nam prikaže pravilno le v obliki investicije, v gradnji tovarn, stanovanjskih hiš, povečanju naših blagovnih zalog, v povečanju naših terjatev v inozemstvu, v kolikor k vsemu temu ne primore inozemski kapital.

V nerazumevanju gospodarskih pojavov se najde pri nas vse mogoče vzroke za današnjo krizo, kakor na primer zmanjšana kupna moč prebivalstva, inozemska konkurenca, prevelika zaščitna carina i. t. d. Kaj pa je pravi vzrok kupna moč? Kupna moč izvira iz dela v zvezi s kapitalom (produkcijskimi sredstvi). Čim več bomo delali, oziroma čim večja bo plodovitost našega dela, tem večja postane naša kupna moč. Dvig dinarja pa ovira produkcijo, vzame velikemu delu naroda možnost dela in s tem slabi kupno moč, katera zopet povzroča zmanjšanje produkcije, možnosti dela, kupne moči itd. v neskončnem cirklu. K sreči za naše delavstvo so naša podjetja večinoma tako zadolžena pri bankah, da jim je ugodnejše producirati z izgubo, kakor pa ustaviti obrat, kajti v drugem slučaju bi bila izguba v bilanci radi visokih bančnih obresti še večja.

(Konec sledi.)

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Spustil se je s tovarišema po gladkih vejah. Kako so se začudili, ko niso prišli v to, ampak v dokaj razsvetljen prostor; svetlobo so dajali tisoč svetlih točk, ki so se brenče križale nad vodno gladino.

»Svetilkanje? je vprašal Glenarvan.

— Ne, je odgovoril Paganel, ampak neke vrste žuželke, ki so svetijo kakor naše kresnice. To so tisti živi in le dragi diamanti, s katerimi se krasijo gospe v Buenos Ayresu.

— Kaj! se je začudil Robert, te leteče iskre so žuželke?

— Tako je.

Robert je eno vjel. Paganel se ni motil. Živalica je bila kakor velik čmrlj, dolga morebiti za palec. Indijanci ji pravijo »tuko-tuko«. Čudni brošč je imel spredaj na roženem oklepju dvoje peg, ki so dajale svetlobo, ki je bila tako močna, da bi se dalo za silo čitati. Paganel je pogledal na uro in povedal, da kaže deseto.

Glenarvan je pristopil k majorju in trem mornarjem in jim dajal navodil za noč. Pričakovati je bilo silne nevihte. Po prvih udarh groma bo zaplesal vihar, in drevo se bo stresalo. Vsakemu od tovarišev je torej naročil, naj se trdno priveže na posteljo iz vej, ki mu je bila dodeljena. Če se že niso mogli ubraniti vode izpod neba, se je bilo treba varovati vsaj vode tam spodaj. Gorje, če bi kdo padel v vrtinec, ki se je sukal okrog drevesa.

Voščili so si lahko noč, ne da bi si je obetali. Nato se je vsakdo zariil v svojo zračno posteljo, zavil v plašč in čakal spanca.

Kadar se bližajo veliki naravni pojavi, navdajo srce vsakega živca bitja z nekim čudnim, nedoločnim nemirom, ki se ga niti največji junaki ne morejo ubraniti. Gostje na ombuju, utrujeni in zdelani, niso mogli zatistiti očesa. Prvi grom jih je našel še vse čuječe. To je bilo nekaj pred enajsto uro. Slišati ga je bilo kakor oddaljeno bobnenje. Glenarvan je splezal na konec vodoravne veje in pokukal iz listja.

Po temnem večernem ozadju so že orali bliski, ki so jih vode razločno odbijale. Črni nočni plašč se je že paral na mnogih krajih, pa še brez šuma, kakor da se trga voljna bombaževina. Glenarvan si je natančno ogledal nebo nad glavami in obzorje, potem pa se je vrnil k tovarišem v govorilo nad deblom.

»Kako je Glenarvan,« je vprašal Paganel.

— Mislim, da je začetek zelo lep. Če pojde tako naprej, bo nevihta grozna.

»Tem bolje je,« je vzkljnil vzhiceni Paganel, »raje imam zelo lep prizor, če se mu že ne morem umekniti.«

— Že zopet ena od vaših neumnih, ki niso za nikamor, je pripomnil major.

— Recite ena od najbolj pametnih, Mac Nabbs. Tudi jaz sem Glenarvanovega mnenja. Nevihta bo nekaj posebnega. Pravkar, ko sem skušal zaspati, mi je prišlo na misel nekaj stvari, ki so me potrdile v tej veri. Nahajamo se namreč v pokrajini velikih električnih neviht. Zares sem čital nekje, da je v provinci Buenos Ayres l. 1793. med eno samo nevihto udarila strela 37. Moj tovariš g. Martin de Moussy je našel 55 minut neprestanega grmenja.

— Z uro v roki? je vprašal major.

— Da, z uro v roki. Le ena stvar me skrbi, pa saj skrb ne more tu prav nič pomagati, je nadaljeval Paganel, da je namreč edina vzvišena točka na tej planjavi naš ombu. Strela bi nam prišla zelo prav, zakaj strela ima od vseh pampskih dreves najraje naše drevo. In, saj veste, tovariši, kaj nam priporočajo znanstveniki: med nevihto ne išči zavetja pod drevjem.

— Že prav, je pristavil major, tega navodila nam je bilo baš treba.

— Priznati je treba, je odgovoril Glenarvan, da ne zamudi gospod Paganel nobene prilike, da nas potolaži!

— Kaj neki! se je branil Paganel, vsak čas se moreš česa koristnega naučiti. Aha, se je že začelo.

Silnejše grmenje je prekinilo ta nepotreben razgovor. Jakost groma je naraščala, z njo pa tudi višina tonov. Čim bolj se je bližalo, tem rezkeje je postajalo. Bliski so švigali neprestano. Vse je bilo v ognju. Nič nisi mogel več vedeti, kateri grom odgovarja temu

ali onemu blisku. Grmelo je kar naprej, neprestano, odgovarjal je krepko odmet na vodi in z neba.

Bliski so dobivali čisto čudne oblike. Nekateri so se spustili naravnost na zemljo in ponovili petkrat, šestkrat na enem in istem mestu. Drugi bi zopet našli radovednost najbolj razvajenega učenjaka. Arago je navedel v svoji zanimivi statistiki samo dva primera rogovilastih bliskov, tu pa jih je bilo na stotine. Nekateri so se razcepili na tisoče izrastkov in so se zdeli v vijugastem letu kakor korale. Noben umetni oženj ne more posneti igre, ki so jo tukaj igrala strele.

Takoj nato je zazijal na nebu od vzhoda do severa sijajen, slepeč pas. Požar se je kmalu razširil po vsem obzorju in osvetljeval oblake kakor nakopičeno grmado goriva. Veličastni prizor se je odbijal v spodaj deročih vodah, tako da je bilo vse skupaj ena sama goreča sfera, ki ji je bilo središče v ombuju.

Glenarvan in tovariši so zrl nemo na strašni prizor. Razumeti se niso mogli. Curki bele svetlobe so se vsipali pogosto prav do njih, njih sijaj je osvetlil zdaj mirni obraz majorjev, zdaj radovedno obličje Paganelovo, zdaj odločne poteze Glenarvanove, zdaj glavico preplašenega Roberta ali pa brezskrbne mornarje. Drug drugemu so se zdeli kakor strahovi.

Dežja doslej še ni bilo, in vihar je še molčal. Kmalu pa so se odprle nebeske zatvorsnice, na temnem nebesnem ozadju so se pokazale navpične proge kakor nitke v tkanini. Debele kaplje so bile po vodni gladini in odskakovale kot tisoči iskric, ožarjenih po ognju strel.

Ali je ta dož naznanjal konec nevihte? Ali jo bodo Glenarvan in tovariši odnesli tako poceni, za ceno par silnih nalivov? Ne še. Ko je bila borba nebeskega ognja najhujša, se je pojavila na koncu glavne veje, ki se je cepila vodoravno, naenkrat goreča krogla, debela kot pest in obdana od črnega dima. Ta krogla se je par sekund vrtila okoli svoje osi, nato pa se je razpočila kot bomba s strahovitim udarcem, ki ga je bilo razločno slišati sredi med peklenjskim grmenjem. V zraku je zadišalo po žveplu. Par trenutkov molka, nato pa so zaslišali Tom Austinov krik:

»Drevo gori!«

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

Sejm v Ljubljani. Na včerajšnji živinski sejm je bilo prignanih 145 konj, 29 žrebet, 38 volov, 43 krav, 12 telet in 90 prešičkov za rejo. Cene so bile: konji 5—15.000 Din par, žrebata od 1200—1800 Din komad, voli I. vrste 8.75, II. vrste 8, III. vrste 7 Din za kilogram žive teže. Krave debele 6—7.50 Din. Krave klobasnice 4.50 — 6 Din. Prašički za rejo 100—200 Din komad. Prodanih je bilo 86 konj, 19 žrebet, 37 volov, 34 krav, 8 telet in 52 prašičkov.

Sadno drevje v naši državi. Po zadnji statistiki je bilo v naši državi lani 49 milijonov sliv, 6½ milijona hrušk, 1,9 milijona oreh, pol milijona kostanjev, 0,7 milijona smokv ter 4,4 milijona oljk.

Lanski pridelek tobaka. Po uradni statistiki poljedelskega ministrstva je bilo lani zasajenih s tobakom v celi državi 35.230 ha, pridelek pa je znašal lani 35.685 ton, kar pomeni napram letu povečanje pridelka za 18.344 ton.

Izvoz vina iz Istre. Od 1. januarja t. l. pa do 31. julija letos je znašal izvoz vina iz Istre 49.460 hl.

Zadruga v Nemčiji. Po statistiki z dne 1. septembra t. l. so v Nemčiji 40.103 zadruga, in sicer 103 zadruga zveze, 20.796 hranilnih in posojilnih zadrug, 4845 produktivnih zadrug, 3683 mlekarških zadrug in 10.675 raznih zadrug. Konzumne zadruga v tej statistiki niso upoštevane.

Uvozna carina za premog v Romuniji. Romunski ministrski svet je sklenil, da se poviša uvozna carina za tono premoga na 10 zlatih lejev, v izjemo premoga, določenega za proizvodnjo plina za razsvetljavo.

Trgovinska pogodba s češkoslovaško republiko. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani pozivlja vse gospodarske kroge, ki so zainteresirani na trgovski pogodbi s češkoslovaško republiko kot eksporterji oziroma importerji, odnosno kot producenti, da ji sporočijo svoje predloge glede pogodben carinske tarife, kakor tudi glede ostalih določb splošnega dela trgovske pogodbe.

Zaključek velesajma v N. Novgorodu. Poročevalec »Gazete Varšavske« piše, da se je udeležilo letošnjega velesajma v Nižnjem Novgorodu 1742 tvejk. Izmed njih je 333 državnih podjetij, 498 zadrug, 12 mešanih delniških družb (tuj kapital pod nadzorstvom države) 731 zasebnih ruskih tvejk, 168 inozemskih kupcev (ti so prišli po večini iz Perzije). Sejem je zelo trpel vsled pomanjkanja blaga, predvsem sukna in kotenine (kupci v tej stroki so dobili komaj peti del zahtevane množine) ter železo, ki ga sploh ni bilo na trgu. (Uralske livarne proizvajajo premalo orodja in posode, ker je njih število znatno nazadovale). V celem je prišlo na sejem 2.800.000 pudov blaga: medtem 1.700.000 pudov od drž. podjetij, 280.000 pudov od zadrug, 145.000 pudov od domačih in 290.000 pudov od inozemskih zasebnih kupcev. Ves promet se je

zaključil dne 25. avgusta ter znašal nekaj nad 90 milijonov rubljev.

Izkaz o stanju Narodne banke s dne 8. septembra 1925. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram stanju z dne 31. avgusta 1925.) **Aktiva:** kovinska podloga 514.0 (— 3.8); posojila na menice in vrednostne papirje 1161.7 (+ 18.5) račun za odkup kronskih novčanic 1.186.4, račun začasne zamenjave 367.0 (— 0.8), državni dolg 2966.3, vrednost založenih državnih domen 2138.3, saldo raznih računov 1203.7 (— 12.5), skupaj 9537.5; **pasiva:** glavica in rezervni fond 34.2, bankovci v obtoku 6129.1 (+ 164.1), račun začasne zamenjave 367.8 (+ 0.8), državne terjatve 25.3 (+ 23.3), razne obveznosti 769.0 (— 185.5), vrednost založenih državnih domen 2138.3, ažijska 74.3, skupaj 9.537.5; obrestna mera je ostala neizpremenjena. Obtok bankovcev je dosegel rekordno višino.

Odprava konkurza. Konkurs, razglašen o imovini Franca Ogrizka, trgovca v Mariboru, je opravljen, ker ni kritja za stroške postopanja.

Cene fižola. Cene letošnjega fižola že dalj časa padajo. Medtem ko se je v začetku plačeval v veletrgovini ribničar po 3.80 Din, se sedaj dobi po 2.75 do 3 Dinarje. Za mandalon je sedaj cena ca 2.50 Din, vendar pa ni dosti povpraševanja. Ne da se oddati tega fižola po ceni 3.80 do 3.40 Din fko Postojna bito za neto rešetano blago. Najboljše cene se dajo doseči še za koke, to pa za to, ker ga je šele malo na trgu, ker pač še ni zrelo. Da se določi ca 3.25 Din. Mišljenja glede nadaljnjega razvijanja cen fižola so deljena. Zaradi dobre letine pričakujejo nekateri še nadaljnega padanja cen, dočim smatrajo drugi, da bodo sedanje cene držale, če ne še dvignile. — Kar se tiče izvoza, se je zadnje dni izvoz fižola v Francijo popolnoma prenehal. Francoski trg je zaenkrat dobro založen.

Borze.

Dne 16. septembra 1925.

DENAR.

Zagreb. Pešta 788—789, Berlin 13.31—13.41 (13.30—13.40), Italija 229.80—232.20 (231.9—234.8), London 271.68—273.68 (271.22—273.22), New York 55.77—56.37 (55.73—56.33), Pariz 264—268, Praga 163.37—167.37 (165.48—167.48), Dunaj 780.75—790.75 (787—797), Curih 10.8025—10.8825 (10.80—10.88), Lire 228.80—231.20, dolar 55.01—55.70, Kš 163—165

Curih. Belgrad 9.225 (9.225), Pešta 72.70, Berlin 123.25 (123.80), Italija 21.15 (21.40), London 25.12 (25.12), New York 518.25 (518.20), Pariz 24.45 (24.45), Praga 15.35 (15.35), Dunaj 78.05 (78.05), Sofija 3.75, Varšava 107.50, Amsterdam 208.30 (208.40), Bruselj 22.60 (22.80), Stockholm 139, Hel-singfors 110.80, Kopenhagen 127.75.

Dunaj. Belgrad 12.625, Kodanj 173.30, London 34.35, Milan 28.78, New York 708.45, Pariz 33.41, Varšava 119.75. — Valute: francoski frank 33.30, lira 28.75, dinar 12.60, češkoslovaška krona 20.95, Praga. Lira 138.25, Zagreb 60.80, Pariz 159.5, London 163.65, New York 83.75.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 odst. inv. posojilo 80 (den.), vojna odškodnina 340, zastavni listi 20—25, kom. zadolžnice 20—25, Celjska posojilnica 201—205, Lj. kreditna 225—240, Prašedion 940 (den.), Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 95 (den.), Trbovlje 378—390, Vevče 120 (den.), Nihag 38 (d.), Stavna družba 165—180.

Zagreb. Hrvatska eskomptna 135—136, Kreditna 134—138, Hipobanka 72.50—73.50, Jugobanka 117—118, Ljubljanska kreditna 220, Prašedion 960—975, Slavenska 66, Srpska 138—139, Eksploatacija 50—51, Sečerana 510, Nihag 40, Gutmann 420, Slavski 160, Slavonija 52, Trbovlje 380—382.5, Vevče 125—150, 7 odst. inv. posojilo 79—79.50, vojna odškodnina 332—336, za oktober 335—338, za december 341—345.

Dunaj. Alpine 29.9, Greinitz 14.9, Kranjska ind. družba 88, Trbovlje 47.15, Hrvatska eskomptna 16.2, Leykam 18.2, Jugobanka 14, Hipobanka 8.8, Avstrijske tvornice za dušik 20, Gutmann 68.5, Mundus 91.5, Slavonija 6.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske pod mero, 18 mm, 10 do 17 cm, od 3 do 6 m, monte, paralelne (ca 600 kub. m), fco meja 540 (bl.); madrieri, 75—220 mm, 4 do 8 m dolžine, fco meja 580 (den.); cursori, 1 do 2 m, od 14 cm naprej, 27 mm, la 950 (bl.), cursori, 1 do 2 m, od 14 cm naprej, 27 mm, la 750 (bl.); bukova drva, 1 m dolžine, suha, fco nakladalna postaja 4 vag., zaklj. 17.50. — Žito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco bačka postaja 255 (bl.); pšenica domača, fco Ljubljana 260 (den.); koruza slavonska, par. slav. postaja 3 vag. zaklj. 215; fižol mandolon 340 (bl.); med v pločevinastih posodah, 25 in 50 kg, fco nakladalna postaja 250 (bl.).

Glasba.

Zbori. Mesečna revija za zborovsko glasbo. Urejuje Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani. Deveta in deseta številka (september in oktober) prinašata E. Adamičev daljši, zelo učinkoviti mešani zbor »Kresovale tri devojke« na O. Zupančičevo besedilo, dalje dve posrečeni harmonizaciji jugoslovanskih narodnih pesmi »Suzno oko mojce«, »Vozila se šajka« Josipa Brnobića in E. Adamičev moški zbor s sopranskim solom »Mara v jezeru«. — Skladbam sta priložena vabilo na slavnostni koncert »Ljubljanskega Zvona« dne 5. oktobra in prospekt za novo, v založbi pevskega zbora Glasbene Matice v Ljubljani izšlo »Pevsko vadnico« Fr. Marolta. — Žbore, ki bodo drugo leto izhajali povečani z literarnim prilogo, se sami priporočajo.

Izpred sodišča.

Učena čarovnica. Ze med vojno se je pojavila na Jesenicah delavčeva žena Marija Šternova, ki se je izdajala za sučeno coprnico, ki je napravila na Češkem večletno »coprniško šolo«. Izrabljala je prav izdatno vražarsko zaslepljenost ljudstva in je imela tudi precej obsežno klijentelo. Prerokovala pa ni sreče in bodočnosti samo iz kart, ker tega ljudje več ne verjamejo in znajo to že navadne ciganke. Obdala se je glasom obtožnice z nimbom moči višjega bitja. Izrabljala je posebno spretno družinske in zakonske spore svojih žrtev in jim trdila, da ima neke kroglice, ki jih po noči od polnoči do dveh kuha in iz teh vedežuje. Dotična oseba pa, ki se ji zaupa, ji mora prinesiti vsakega prvega in petnajstega in še vsak petek kolikor more denarja, ki ne sme biti preštet. Če je denarja premalo, kroglice kar pokajo in to je zelo slabo znamenje. Na ta način je ogoljufala več oseb. Včeraj so jo tožile tri in sicer neka 17 letna delavčeva hčerka, ki ji je znosila štirikrat po sto

dinarjev in enkrat 300 Din, kateri denar je ukradla na njeno prigovarjanje svojemu očetu iz skrinje. »Denar prinesi, pa ne bodo pokale kroglice in tvojemu nezakonskemu otroku bo šlo dobro in tudi z materjo njegovega očeta bosta postali dobri prijatelji. Sreča te čaka...« In preslepljeno dekle je kradlo očetu denar in ga nosilo brezvestni sleparki. Na podoben način je izvabila neki Heleni Lotričevi, da ji je dala vse sedemletne prihranke in sicer okrog 10.000 Din! Obljubila ji je stara čarovnica, da bo tako naredila, da njen sin ne bo več kvartal; da bo imela toliko denarja, da si bo kupila hišo; da bo s saharinom tihotapila in je ne bo nihče dobil. Zopet tretji je obljubila, da bo napravila, da ji bo moč pošiljal denar iz Amerike, da bo začela trgovino, ona pa ji bo dala »svabljivcar«, da bodo hodili vsi ljudje k njej kupovat in bo v kratkem tako bogata, da bo denar kar v predpasniku nosila. Na podoben način je ogoljufala žena še več drugih žrtev, ki pa se ne marajo javiti, ker vedo, da ne bodo ničesar dobile nazaj. Pri tem pa je Šternova izborna žvela in je rekla neka priča, da so imeli pri čarovnici psi in mačke boljše hrano kot pri marsikateri dobri hiši otroci in družina. Ni čuda: ženske so ji nosile denar in druge potrebitine, da niso čarovnici »kroglice pokale« in jim je obetala srečo. Pred obravnavo je rekla svojim znankam, da so ji kroglice tudi povedale, kako bo izpadla njena obravnava. Toda njene sleparske kroglice so jo topot varale in žena je bila obojena na deset mesecev ječe in mora povrniti vso škodo. Njena soobtoženka, ki je bila obtožena, da ji je privabljal dobre žrtev, pa je bila oproščena, ker je postala sama žrtev predrzne sleparke.

Ljubljanska porota.

Umer dveh italijanskih obmejnih orožnikov. Včeraj se je vršila ves dan obravnava, ki nam je predložila krvav dogodek, kateri se je izvršil dne 14. oktobra lanskega leta na obmejni cesti pri Črnem kalu vže preko naše državne meje na zasedenem italijanskem ozemlju. Tam so našli domačini 14. oktobra v borovem gozdu ob cesti dva italijanska orožnika ustreljena. Ugotovili so takoj, da sta to orožnika Alojzij Rippolini in Jožef Bua. Prvemu je prodrla krogla iz samokresne prsa in mu pretrgala žilo dovodnico, drugemu pa je prodrla krogla srce. Oba sta umrla vsled notranje izkrvavitve. Kot storila so aretirali Stanka Molka, ki se je včeraj zagovarjal pred poroto. — Po prečitjanju obtožnice je predlagal zagovornik, da se izključi javnost in sicer zaradi varnosti in javnega reda in iz javnih obzirov po § 229 kaz. pravnega reda. Senat je temu predlogu ugodil in se je vršila nadaljna obravnava tajno.

Po tajni razpravi je razglasil sodnik zopet javno razpravo in obenem sodbo, s katero je bil Molka na podlagi izreka porotnikov, ki so vprašanje glede umora in uboja soglasno zanikali, vprašanje glede nepremagljive sile in neprekoračenja silobrana pa soglasno potrdili, popolnoma oproščen vsake krivde in kazni.

Državni pravdnik je prijavil ničnostno pritožbo in mora ostati Molka v zaporu toliko časa, da je državno pravdnštvo izvede.

Senatu je predsedoval višji sodni svetnik dr. Modic, votanta sta bila sodni svetnik dr. Gaber in pa sodnik Juvanc, zapisnikar dr. Rupnik. Javni tožitelj je bil državni pravdnik dr. Ogoreutz, zagovornik pa dr. Knaflič.

Danes se vršita dve zanimivi obravnavi in sicer proti Stanku Lapu radi hudodelstva umora in pa proti Antonu Erženu radi hudodelstva rop.

Naročajte »Slovenca«!

Reven ABITURIJENT brez staršev, išče kakršnokoli službo. — Ponudbe na naslov Valand M., Hrenova 17, Lj.

Iščem trg. lokal

ali pa prevzamem trgovino in gostilno v mestu ali na deželi v večjem industrij. kraju. Ponudbe prosim na upravo »Slovenca« pod šifro »TRGOVINA« št. 6296.

Stanovanje

še išče s hrano za enega dijaka 15 let starega. Želi se mala soba in srednja, vendar dobra hrana. — Naslov v upravi lista pod št. 6268.

Kupi se

v Ljubljani ali okolici SKO-BELNIK, OMARA s kompletnim orodjem, vse v najboljšem stanju. Ceno in popis poslati takoj na M. Gogala, stroj. mizar, Bled I.

Avtomobili!

Dva tritonska tovorna avtomobila Praga, en tritonski tovorni avto Büssing ter šest sedežni osebni avto Turin-Itala, vse v najboljšem stanju in takoj porabno, ugod. prod. Okrajni zastop. Ptuj.

KUPIM

ZELEZNO CISTERNO 150—500 hl ter velike lesene KADI in rabljene VINSKE SODE od 100—5000 litrov, zdrav les, dober okus. Ponudbe z nizko ceno na upravo »Slovenca« pod šifro: »Natančni podatki« št. 6252.

PRODAJA HIŠE.

Prodaja se nova, enonadstropna hiša v Škofljici, ležeča ob cesti, oddaljena od kolo-dvora komaj 5 minut. V hiši sta dve stanovanji po 4 sobe in pritlikline. Eno stanovanje je takoj na razpolago. — Hiša je pripravna za vsako obrt in trgovino, ker spada k hiši 1500 m kvadrat, sveta. Natančneje se izve v pisarni dr. M. Pirca, odvetnika v Ljubljani, Cigaletova ul. 1.

ZDRAVNIŠKI

INSTRUMENTARIJ

celoten, s fino operacijsko mizo, v najboljšem stanju, ima napredaj KMETIJSKO DRUŠTVO v Žužemberku za ceno samo 10.000 dinarjev.

Premog - Čebin

Woltova ulica I. II.

Telefon št. 56.

Inštruiram REALCA. Cenjene ponudbe pod Vesten realec.

»WERTHEIM«

BLAGAJNE in JEKLENE denarne OMARE za vzidanje priporočila Ljubljanske komercialna družba, Ljubljana, Bleiweisova 18.

Krojni tečaj

za krojače, šivilje in nešivilje. — Pričetek 1. oktobra 1925.

Učencem, ki se tečaja ne morejo udeležiti, pouk s pošto potom učnih rizb. Izdelovanje in razpošiljanje krojev. — Obl. konc. in diplom. krojna šola, Židovska ul. 5, Ljubljana, Slovenija. 6295

Kdo posodi

250.000 Din na dobro idočo obrt in za jamstvo lahko proti vknjižbi treh posestev? — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 6277.

Sprejem pridno, pošteno in zanesljivo **SLUŽKINJO** ki zna samost. kuhati preprosto meščansko hrano, k boljši družini z enim otrokom. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 6280.

Šofer izurjen, mehanik, se takoj sprejme. Pismene ponudbe pod šifro »L. K.« na upravo lista.

Iščemo izvežbane elektromonterje

za zgradbo električ. omrežja v SRBOBRANU (Vojvodina).

Škodovi zavodi

Ljubljana - Šelenburgova 7.

Pravo, semensko, čisto

češko pšenico

ima napredaj FRANC PUST - Ljubljana, Strelška ulica.

Mlad kuhar, spreten,

želi premeniti službo v hotel ali v družino. — Naslov pove uprava lista pod št. 6278.

Na stanovanje

sprejemem dva akademika. — Naslov v upr. pod št. 6292.

Trgov. pomočnik

izurjen in zanesljiv (mlajša mož), zaposlen v večji trgovini z meš. blagom na deželi, želi mesto premeniti, najraje v galant. ali manufakt. trgovini v kakem mestu Slovenije. Cenj. ponudbe pod »Vesten« št. 6243 upravi.

Zahvala.

Prerano, v starosti 45 let, dne 10. t. m. umrlega sprevednika državne železnice, gospoda

ANTONA SPORN

smo nesli v soboto, dne 12. t. m., k Sv. Križu na kraj miru. Ob tej priliki smo spoznali, koliko zvestih src si je rajni pridobil v Ljubljani. Vsem, ki so mu izkazali katerokoli zadnjo čast, se iskreno zahvaljujemo. Posebej se še zahvalimo častiti duhovščini, družini Furlan, pri kateri je preminul stanoval pred, med in po vojni 16 let in kjer je tudi tako nepričakovano naglo umrl, druž. Bizjak, kjer je prebival zdaj, njegovima koroškima rojakoma gg. Fr. Kunstu, postajenačelniku v Kandiji in Ign. Rossmannu, sprevedniku v Ljubljani, gg. Golobu in Kočičiču, pevskemu društvu »Cankar« za prelepo žalostinko ob hiši žalosti (dr. Furlan), darovalcem in nosilcem vencev, žel. pogreb. društvu ter vsem mnogobrojnim drugim železn. tovarišem, znancem in pogrebem za vse ljubnezične dokaze prijateljstva in sožalja.

Hvala vsem!

Ljubljana VII, Celovec, Škočidol, 13. 9. 1925.

Janko Sporn, brat. — Julija Stockbauer roj. Sporn, sestra. — Ulbing T., bratranec.

Sprejme se takoj

mesarski pomočnik in vajenec pri g. Adolfu Zabjaku, Poljanska cesta 58. 6279

Steklenice

prazne - od »Juhana« - vseh velikosti, kupuje »JUHAN«, Ljubljana, Gradišče št. 13.

čevlji

in nogavice niso samo najcenejši, ampak tudi elegantni in na trpežnejši.

Čitajte in širite »Slovenec«

V modnem salonu M. SEDEJ-STRNAD

Ljubljana, Dreščarova ulica št. 3

so došle

z dnje novosti v klobučevinastih (ulcastih) in najmodernejših klobukih

Žalni klobuki vedno v zalogi. Postrežba točna. Cene zmerne.

Vsemogočni je zapovedal, da se je danes ob 4. uri nenadoma presilil k Njemu naš nepozabljeni oče, soprog, brat, svak in stric, gospod

Ludvik Miani

posesnik in trgovec z lesom v Bohinjski Bistrici.

Kar zahteva od njega črna zemlja, se jej izroči v petek, dne 18. septembra, ob 11. uri na pokopališču sv. Nikolaja v Bohinjski Bistrici.

Bohinjska Bistrica, dne 16. septembra 1925.

Pavla Miani roj. Bevc, soproga.

Danče in Srečko, sinove